Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 225 (16448) | 1983 оной сентябриин 30, пятница | Сэн 3 мүнгэн.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. АНДРОПОВОЙ хэhэн мэдүүлгэ

Уласхоорондын хэрэгүүдтэ США-гай мүнөөнэй захиргаанай бэелүүлжэ байгаа хараа шугамые ямараар сэгнэжэ байhанаа совет хүнүүдтэ, бусад арадуудта болон гүрэнүүдэй политикын түлөө харюусалга даадаг бүхы хүнүүдтэ дуулгахые совет хүтэлбэрилэгшэд шухалада тоолоно.

Тобшоор хэлэбэл, энэ хадаа дэлхэйдэ ехэ аюултай дай журөөдэhэн хараа шугам болоно. Тэрэнэй гол удхань ямар бэ гэхэдэ, бусад гүрэнүүд болон арадуудай аша туhые тоожо хайхарангүйгөөр, Америкын Холбоото Штадуудые дэлхэй дээрэ бусадhаа булюу байдалтай болгохо гэhэн hэдэлгэ мүн.

США-гай сэрэгэй хүсые үзэгдөө дуулдаагүйгөөр ехэдхэлгэ, али бүхы янзын — ядерна, химическэ, юрын буу зэбсэгые үргэн ехэ хэмжээгээр бүтээн гаргаха программа имагтал тэрэ зорилгодо хандуулагдана. Буу зэбсэгые газар дээрэ галзуу түргэнөөр үйлэдбэрилхэнь багадаад, мүнөө тэрэнээ замбуулинда гаргахаар түсэблэжэ байна.

США-гай газар дайдаhаа хэдэн мянган километр холо оршодог нютагуудта элдэб эсын шалтагаар американ сэрэгүүд улам олоор ошоно. Бусад гүрэнүүдэй хэрэгүүдтэ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй туhаламжаар сэхэ хамаархан, Вашингтоной баалалтада ородоггүй али бүхы гүрэндэ эсэргүүгээр американ буу зэбсэг хэрэглэхын тулада тусхай хэрэм бэхилэлгэтэй газарнууд түхеэрэгдэнэ. Эдэ бүгэдын эсэстэ бүхы дэлхэй дээрэ — Европо, Ази, Африка, Дүтын Зүүн зүг болон Түбэй Америкэдэхи байдал улам түгшүүрилтэй болобо.

Вашингтоной элэ бүхы аюулта түсэбүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ НАТО-гай бусад оронууд улам ехээр хабаадалсуулагдана. Энэнь багадаад, Японой дай журөөдэгшэ сэрэгые hэргээжэ, тус бүлэглэлэй сэрэгэй-политическэ хүсэнүүдтэ хамжуулха гэhэн hэдэлгэ гаргагдана. Тиимэ ябуулга гаргахадаа, үнгэрhэн үеын hургаалые хүнүүдтэ мартуулха гэжэ оролдоно.

Али нэгэн правительствын политикые арадууд түбхын түрүүндэ тэдэнэй хэhэн хэрэгээрнь сэгнэдэг байна бшуу. Тиимэhээ эб найрамдалай, арадуудай байдалаа тодорхойлолгын, бүрин эрхэтэй байлгаха хэрэг тухай hанаагаа зобонобди гэжэ байгаад, США-гай президентын ООН-ой ендэрhээ гоё гоёор хэлэхэдэнь, нимэ хубхай хоохон мэдүүлгэнүүд хэнииешье үнэншүүлхэгүй.

Мүнөөнэй американ захиргаанай политикань hайн тээшээ хубилжашье магадгүй гэжэ зарим нэгэн гэнэн хонгороор бододог байгаа. Гэтэр hүүлэй үедэ болоhон үйлэ хэрэгүүд тингэжэ hанаhанай багаханшье үндэhэн үгы гэжэ элитээр харуулба. Эзэрхэг дээрэлхы үг зорилгонуудаа бэелүүлхын тулада тэрэ захиргаан угаа ехээр хэтэржэ, юрэдөө, ухаан бодолтой хүн бүхэнэй хүрөө болоо гэжэ hанажа тохо тиимэ хүсэлэн Вашингтондо огто үгы гээшэ ха гэжэ hанахаар болоно.

Урда Корейн самолёдые хэрэглэн. США-гай тусхай албануудай эмхидхэhэн баша мэхэтэ хорото ябуулгань политикада туйлай балмад ябадал гаргаhанай жэшээ болоно. Энэ ябуулгын бодото дээрээ ямар байhыень бидэнэр дэлгэрэнгыгээр, эли тодоор харуулhан байнабди. Тэрэнние эмхидхэгшэдэй ямаршье мэхэ гохо гаргажа, элдэб эсын худал хуурмаг үгэнүүдые дэлгээшье haань, тэдэнэй гэмтэй байhаниинь тодоруулагданхай.

Урдань үзэгдөөгүй, нимэ гэмтэ хара hүйдхэлhөө боложо, хүнүүдэй хохидон хосорhондо шаналжа байhанаа совет хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлээ. Гүрэнүүдэй бүрин эрхые, хилэнүүдэйнь ойроо хүртэшэгүй байлгые тоожо хайхарангүй байха эрхэ өөhэдтөө олгохые хүсэгшэд, тиимэ харата хэрэгые hанаашалан бэелүүлэгшэд, сэрэгэй асари ехэ hомололгые тэрэ болоhон ушарай углөөдэрынь конгрессээр баталуулжа шадаад, мүнөө «hаhанаа абаба, тарилhанаа хазабабди» гэжэ hэгшэжэ байгшад лэ хүнүүдэй хосорhондо гэмтэй.

Самолет дотор байhан хүнүүдэй хосорhоной түлөө гэмые бусадта тохохо гэжэ аhан шалтагаараа оролдожо, байгаа ажал ябуулагшадай «энэрхы сэдьхэлынь» ямар байшабаб гэхэдэ, «МХ» ракетэнүүдhээ эхилээд, нерв сарадаг газтай контейнернүүд хүрэтэр хүн зониие олоорнь хюдаха обоо хүбөө шэнэ буу зэбсэгүүд бүтээгдэнэ.

Хүн түрэлтэндэ эрид харша, аюултай политикаяа ямар нэгэн аргаар үндэhэлхые эрмэлзэн, мүн лэ тэдэнэр Советскэ Союзые, ниитын байгуулалта бологшо социализмые үдэр, hүнигүй хардана гүрдэнэ, тиин США-гай президент өөрөө түрүүлжэ хашхарна. США мэтын нимэ оронoй хүтэлбэрилэгшэдэй совет арадые бузарлахые эрмэлзэн, хараалай муухай хараалаа ёhо заншал, энэрхы сэдьхэл тухай билдагууша номнолтой холижо, шашаха шалилдахыень харахада, таагүй байна гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Тэдэнэй билдагууша номнолой үнэн дээрээ ямар байдагыень дэлхэй hайн мэдэнэ. Вашингтоной ажал ябуулагшадай баримталдаг ёhо заншалые Вьетнамда напалм болон химическэ хороор нэбтэрүүлээ, мүнөө тэрэниие Ливанда кораблиин буунуудаар зэргэ буудажа «түхөөнэ», харин Сальвадорто геноцидай хүсөөр тэрэниие номнон идхана. Эдэ гэмтэ ябадалнуудай тооё саашадань үргэлжэлүүлжэ болоно. Тиин түүхые дурдажашье, мүнөөдэрэй байдалhаашье абажа, США-гай политикын моральна тала тухайньшье хэлэхэ юумэн манда бии гээшэ.

Харин мүнөө Вашингтондо ёhо заншалhаа байтагай, хүнэй тон юрын харилсаанай ёhые дэбhэдэг болонхой. Имагтал гүрэнэй ажал ябуулагшад ба гүрэнүүдые бэшэ, харин Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацине баhамжална. Эб найрамдал ба аюулгүй байдал сахин хамгаалха зорилготой уласхоорондын эмхи журамые зорилгондоо дай журөөдэжэ байhан, тус эмхиин нэрэ хүндые доромжолжо байhан орондо оршон байха шадаха гү гэhэн асуудал үндөө гараа.

Коммунизмда эсэргүү тэмсэл хэнэбди гэhэн шалтагаар далда хээд, эдэ дэлхэй дээрэ эзэрхэн зонхилхые хүсэгшэд хатуу харюу абаагүй али бүхы газарта тэдээндэ таатай гурим журам баадхан абхуулхые оролдоно. Эдэ мэтын ябуулгануудые үндэhэлхэ гэhэн зорилготой ахир сурталнуудыень хайхараншьегүй байхада болохо байгаа. Теэд тэдэниие томо гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд номноно бшуу. Тингээд миин номноно бэшэ, харин бодото хэрэг дээрээ бэелүүлнэ ха юм.

Үзэл бодолой зүрилдөөнүүдые гүрэнүүд хоорондын гадаадын хэрэгүүдтэ шэлжүүлхэдээ, хэншье хэзээшье hайн юумэ олоогүй. Харин мүнөө, ядерна зэбсэгтэ үедэ энэ бүтэшэгүй тэнэг ябадал гээшэ. Һанал бодолнуудай зүришөөе сэрэгэй зүришэлдөөн болгобол, бүхы хүн түрэлтэндэ туйлай ехэ хохидол ушаруулагдаха юм.

Теэд коммунизмда харша үзэлөөр нэбтэржэ нэтэршэhэн хүнүүд энээн тухай бодожо шадахагүй гээшэ бэзэ. «Совет сэрэгэй аюул» гэжэ хашхаралдажа эхилээд, хэтэрхэдээ ниитын байгуулалта бологшо социализмда эсэргүү «хэрээhэтэ добтолго» хэхэ гэжэ ама гаралдадаг болонхой. Социализм гээшэ юрэ дэлхэй дээрэ байха ёhогүй гэhэн бодол хүнүүдтэ идхахые оролдоно. Зүгөөр тэрэ дэлхэйнь Вашингтоной хүсэдэг дэлхэй гэжэ хэлэнэгүй.

Теэд хүсэлэн ба арга боломжо гээшэ адли зүйл бэшэ бшуу. Түүхын ябасые хэншье hөөргэнь тэхэрюулжэ шадахагүй. СССР, бусад социалис оронууд өөhэдын гөө жама ёhоор, эгээл түрүү социальна байгуулалтын жама ёhоор ажаhууха, хүгжэхэ юм.

Жаран табан жэл соо оршон байхадаа, Совет гүрэн олон олон туршалгануудые, тэрэ тоодо хатуу шэрүүн жэлнүүдыешье дабажа гараа. Манай гүрэнэй бүрин бүтэн байлгада, тэрэнэй бэеэ даанхай байдалда, манай байгуулалтада обтон орогшод түүхын шоройгоор булагданхай. Ямаршье юумэнэй болоо haань, бидэнэр манай оронoй, манай нүхэд болон союзнигуудай аюулгүй байдалые хангажа шадахабди гэжэ ойлгохо ёhотойшуул ойлгохоор болоол.

Манай оронoй бэеэ хамгаалха шадал тон дээдэ хэмжээндэ байна. Тиимэhээ хүсэеэ туршалсангүй hуубалтнай, дээрэтэхэ гэхэ байнабди.

Өөрынгөө талаhаа бидэнэр хүсэеэ туршалсаха хүсэлэнтэй бэшэбди. Бидэнэртэ тиимэ бодол түрэхэшье ёhогүй. Манай арад лэ hайн байг, Совет гүрэн лэ аюулгүй байг, харин бусад арадууд, бусад оронууд яагшаб, муу байхашье haa байг, аюулдашье ортог гэжэ бидэ hанадаггүйбди. Ядерна зэбсэгтэ үедэ гансал хара толгойгоо хараад hуужа болохогүй. Һандаралта ядерна дайе зайсуулхын тулада бүхы боломжотой юумэ хэхэhээ ондоо зам гүрэнэй харюусалгата ажал ябуулагшадта байхагүй. Али бүхы ондоо зам тон аюултай, тиихэhээ байха хосоролто зам шуу. Мүнөөнэй хэсүү шанга байдалдашье уласхоорондын хэрэгүүдтэ ямар хараа шугам баримталхаб гэhэн асуудал совет хүтэлбэрилэгшэдтэ үгы. Манай хараа бодол урдынхидаал адли эб найрамдал сахин батадхаха, түгшүүрилтэ байдал hуларуулха, буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые болюулха, гүрэнүүдэй хоорондын холбоо харилсаае үргэдхэн гүнзэгырүүлхэ хэрэгтэ хандуулагданхай. Советскэ Союзай Коммунис партиин, бүхы совет арадай хубилашагүй бата хүсэлэл зоригынь тиимэ юм. Мүн бүхы арадуудайшье хүсэлэнгэй тиимэ байhаниинь дамжаггүй.

Советскэ Союзые хара hанаатайгаар хардаха гүрдэхэдэнь, бидэнэрэй зэбүүсэжэ байhамнай ойлгосотой. Гэбэшье манай нерв hайн, тиин мэдэрэлдээ түшэглэн, политикаяа бүрилдүүлдэг бэшэбди. Хамаг юумые али бүхы талаhаань бодожо шүүжэ үзөөд, эб найрамдалай түлөө айхабтар ехэ харюусалгатай байhанаа мэдэрэн, политикала бүрилдүүлдэг гээшэбди.

Хүн түрэлтэн, заатагүй хосорхо бэшэ гэhэн бодолhоо бидэнэр үндэhэлнэбди. Буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгэдэ эсэс табижа болохо, табигдахашье ёhотой. Хүн түрэлтэн үхэлтэ муухай зэбсэгтэ даруулшоод, элдэб олон зүришэлдөөгөөр хаха хубаарhан дэлхэйдэ зобожо hууха бэшэ, харин ажа жарган hууха заяатайл.

Стратегическэшье, мүн дундуур зайда хэрэглэгдэхэшье ядерна буу зэбсэгые Европодо хизаарлан хорооохо гэhэн, ехэ hайн хойшолонтой байха дурадхалнуудые дэбжүүлэн оруулхадаа, бидэнэр гансал СССР-эй, социалис хани нэгэдэлэй гүрэнүүдэй аюулгүй байдал тухай оролдоно бэшэ, харин бусад бүхы оронуудай аюулгүй тухай бодонобди.

США-гай политика тухай хэлэбэл, тэрэнэй улам ехээр дай журөөдэhэн шанартай боложо байhан тухайнь юун гэршэлнэб гэхэдэ, тэрэ багаханшье томоотойгоор хэлсээ хэжэ, буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые болюулха асуудалаар үгэеэ ойлголсохо хүсэлэнгүй байна.

Европодохи ядерна буу зэбсэг хорооохо гэhэн айхабтар хурса асуудалаар совет-американ хэлсээн хоёрдохи жэлээ үргэлжэлжэ байна. Али алиндаа таарамжатай, хэнэйшье хуулита аша туhые хохидуулхагүй шиидхэбэринүүдые үнэн сэхэ үндэhэтэйгөөр абаха зам олохо гэжэ совет тала оролдоно. Харин Женевэдэ мантай хэлсээ хэжэ байhан нүгөө талынхидай үгэеэ ойлголсожо үзэхын тула тэндэ байна бэшэ гэжэ эдэ хоёр жэлэй туршада мүн лэ эли болобо. Тэдэнэй зорилгонь ондоо. Һайса саг үнгэргэжэ абаха, тингээд «Першинг-2» гэжэ баллистическэ ракетэнүүдые ба холын зайда хэрэглэгдэхэ далита ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхожо эхилхэ зорилготой. Тэдэнэр энээнээ ехээр нюунашьегүй.

Женевэдэхи хэлсээндэ США ехэ нугархай hубэлгэн байна гэhэн үгэнүүдээр лэ тэдэ бэеэ далдална. Имэ «нугархай hубэлгэниинь» мэнэ hаяхан үшөө дахин бодотоор бэелэн харагдаба. Тиин энэ удаа тэдэнэй мэхэ гохонь эли болоо. Америкын шэнэ дурадхалынь «маша hайн» гэжэ байжа hүүхирэлдэнэ. Тиин бага сагын зүйлнүүд тухай хэлэнгүй, тэрэнэй гол удхань ямар бэ гэбэл нимэ. Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ совет ракетэнүүдые хэдыгээр хорооохоб, тиин НАТО-да мүнөө байгаа буу зэбсэгтэ нэмэлтэ болгон, Европодо хэды шэнээн шэнэ американ ракетэнүүдые тараан тодхохоб гэжэ урдынхидаал адли хөөрэлдэе гэнэ.

Тобшоор хэлэбэл, дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна хэрэгсэлнүүдэй талаар Европодо мүнөө байhан тэнсүүриие НАТО-гай бүлэглэлэй аша туhада хубилгаха ябадалда туhалха тухай хөөрэлдэхыемнай бидэнэртэ дурадхана. Тиин багаханааршье хэмшээрхэнгүй, энээнэе шэнэ дурадхал гээшэ гэнэ.

Эдэ американ ракетэнүүдые Европодо тодхохо ябадал тон юрын ба США-да тон олзотой hайн, Европые хохидуулмаар hайн олзотой гэжэ энээниие Вашингтонhоо харана. США-гай Европодохи союзнигууд барисаанда байгшад гэжэ харагдана. Эли тодо политика, гэбэшье убайгүй муухай. Теэд эндэ үнэхөөрөө нэгэ юумэн ойлгогдоногүй. Өөрынгөө арадуудай аша туhые, эб найрамдалай аша туhые тоон хайхарангүйгөөр США-гай захиргаанай, дай журөөдэhэн дээгүүр hанаата түсэбүүдые бэелүүлхэдэнь туhалжа байгаа Европын политическэ ажал ябуулагшад энээн тухай бодомжолно гээшэ гү?

Эндэ дутуу хэлээд үнгэржэ болохогүй. Хэрбээ Баруун Европын оронуудай арадуудай олонхи зоной буруушааhаар байтар, Европо түби дээрэ американ ядерна ракетэнүүдэй бии болоо haань, энэнь США-гай хүтэлбэрилэгшэдэй, тэдэнтэй нэгэн хамта үйлэдэгшэ НАТО-гай бусад оронуудай ажал ябуулагшадай зүгhөө эб найрамдалда дайсан харшаар хэгдэhэн угаа ехэ хойшолонтой алхам болохо юм.

Тэрэшэлэн стратегическэ буу зэбсэгүүдые хизаарлаха ба хорооохо асуудалыешье бодотоор шиидхэхэ хүсэлэн американ талада үгы байна. Мүнөө Америкын ниислэлдэ ондоо юумэ хэнэ. Ушарынь гэхэдэ, улам шэнэ түхэлэй стратегическэ буу зэбсэгүүдые үйлэдбэрилгые конвейертэ оруулжа байна. Харин стратегическэ талаар тогтууритай байха тухай ба ядерна зэбсэгүүдые аша үрэ ехэтэйгээр хизаарлан хорооохо арга боломжо тухай ойлгомжые үндэhөөрнь хубилгажа боломоор шэнэ түхэлэй зэбсэгүүд байгуулагдажа байна.

Советскэ Союзай hайн дура хүсэлынь, үгэеэ ойлголсохо хүсэлэнгынь тэрэнэй хүсэгүй тухай гэршэлнэ гэжэ ойлгожо болохогүй. Мүнөө тогтоод байhан сэрэгэй-стратегическэ тэнсүүриие эбдэхэ гэhэн али бүхы hэдэлгэдэ Советскэ Союз ёhотой харюу үгэжэ шадаха, тиин тэрэнэй үгэ хэрэг хоёрынь алгасахагүй.

Гэбэшье бидэнэр хүн зониие олоорнь хюдаха буу зэбсэгые үйлэдбэрилхэ ба нөөхэ талаар мүрысэлгые эрид буруушаадагбди. Энэ манай зам бэшэ.. Гүрэнүүдэй экономическа хүгжэлтэ, оршон тойронхи байгаалиие зандань үлөөлгэ, хүнүүдэй ажаhуухада, мүн эдеэ хоолдонь, бэеын элүүртэ, hуралсалдань таарамжатай тон юрыншье эрхэ байдал олгохо гэхэ мэтэ, хүн түрэлтэнэй үмэнэ байгаа асуудалнуудай нэгыеншье тэрэ мүрысөөн шиидхэжэ шадахагүй.

Буу зэбсэг бүтээлгэдэ ямаршье ушар удхагүйгөөр гаргашалагдажа байгаа материальна баялигуудые абарха, хүнэй барагдашагүй ехэ зохёохы арга боломжые дэлбэлэн гаргаха гэhэн энэл зорилго хүнүүдые нэгэдүүлжэ шадаха, мүн энэл зорилго XX ба XXI зуун жэлнүүдэй уулзадха дээрэ гүрэнүүдэй политикые тодорхойлхо ёhотой. Эдэ бүгэдые бэелүүлхын тулада дай журөөдэhэн хүсэнүүдые зогсоохо, оёоргүй нүхэн руу уналгаhаа хамтын хүсөөр дэлхэйе абарха хэрэгтэй.

Бүхы арадууд, манай түбидэ ажаhууша бүхэн тохёолдоод байhан ехэ аюулые мэдэрхэ ёhотой. Өөрынгөө оршон байхын түлөө тэмсэлдэ хүсэлэл оролдолгоёо нэгэдхэхын тулада мэдэрхэ ёhотой.

Хүн түрэлтэн ухаагаа төөреэгүй, төөрихэшье ёhогүй. Энэ ушар ракетэнүүдтэ эсэргүү, сэрэг дайнда эсэргүү хүдэлөөнэй үргэн ехэ далайсада бүхы хүсөөрөө харагдана. Тус хүдэлөөн Европодо болон бусад түбинүүдтэ дэлгэржэ, элдэб социальна, политическэ, шажанай хабаадалгатай хүнүүд тэрээндэ оролсоно.

Буу зэбсэгые ушар удхагүй тэнэгээр үрдилдэн бүтээлгэдэ эсэргүүсэн, эб найрамдалай түлөө мүнөө тэмсэлдэ бодоhон бүхы хүнүүд Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай политиканиь имагтал эдэ зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ зорюулагданхай гэжэ этигэн найдахадань болохо. Бүхы оронуудтай, тэрэ тоодо США-тайшье эбтэй эетэй байхые СССР хүсэнэ. Тэрэ эзэрхэг түримхэй түсэбүүдые зохёоногүй, буу зэбсэг үрдилдэн бүтээхые хэниинешье баадханагүй, өөрынгөө социальна гуримые хэндэшье абхуулха гэжэ оролдоногүй.

Манай хүсэл hанал ба эрмэлзэлнүүднай тодорхой дурадхалнууд боложо бэелнэ. Тэдэмнай уласхоорондын байдалда шиидхэхы эрид hайн эрьелтэ бэелүүлхэ хэрэгтэ зорюулагданхай. Советскэ Союз түби дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахин хамгаалхын тулада хамаг боломжотой юумые саашадаашье бэелүүлхэ юм.

АМГАЛАН БАЙДАЛ ХАНГАХА

ТАШКЕНТ. (ТАСС). Ази болон Африкын оронуудай уран зохёолшодой нэгэдэлэй Узбекистанай ниислэл хотодо боложо байhан VII конференцидэ хабаадагшад эб найрамдалай, хүгжэлтэ дэбжэлтын ба арадуудай бэеэ даahан байдалай түлөө тэмсэлтэй мүнөөнэй уран зохёолой хүгжэлтын гол асуудалнуудые холбохо шухала гэжэ тоолоно.

— Империалис эзэрхэг түримхэй түсэбүүд хэзээдэшье нимэ хэрзэгы дошхон байгаагүй юм,—гэжэ Индиин элитэ мэдээжэ уран зохёолшо Картар Сингх Дуггал мэдүүлбэ. — Хани халуун, шунал абьяастай үгөөрөө шэнэ дай журөөдэгшэдые зогсоохо, ядерна дайнай аюулые сараха гээшэ уран зохёолшын уялга болоно.

Баатаршалгата Вьетнамай түлөөлэгшэ поэт Суан Зиеу американ империализмын Вьетнамай газар дээрэ асарhан үйлхар гашуудал болон гасалан зоболон тухай зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр хөөрэбэ.

КПСС-эй, Совет гүрэнэй эб найрамдалта гадаадын политикын айхабтар ехэ удха шанартай байhан тухай үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Политическэ, соёлой, эмхидхэлэй комиссинууд, хүүгэдэй литературын комисси хүдэлмэреэ энэ үдэр эхилбэ.

«Бидэ эб найрамдалай болон арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө тэмсэнэбди» гэhэн уран зохёолой ехэ үдэшэдэ тэдэнэр хабаадаа.

КОНКУРС ТУҺАЛАА

БАМ-ай Шэтын участогта түрүүшын хирпиисэ гэр барижа байhан бригадада горитой туhа хүргэгдэбэ. «БАМстройпуть» управлениин автобазын срээдүйн заhабарилгын комплексын ханада 50 шахуу кубометр хирпиисэ ябталагдаhан байна. Түмэр замай бүхы станцинуудhаа эндэ сутлаhан шулуушадай конкурсдо хабаадагшад барилгашадта туhалаа юм.

Шулуушанай мэргэжэл гээшэ эндэ шэнэ мэргэжэл болоно, гэбэшье мэнэ hаяар тэрэ түрүү мэргэжэлнүүдэй нэгэнниинь болохо юм. Юуб гэбэл, саг зуурын hуурин тосхонууд баригдажа дүүргэгдээд, капитальна барилга эхилхээе бэлдэжэ байнхай. Шулуушадай тус конкурс барилгада бэлдэлгын нэгэ шатаниинь болоо бшуу. Барилга-хабсаралгын 577-дохи поездын түлөөлэгшэд конкурсдо илажа гараа.

Шэнэ-Чара,
БАМ-ай Түбэй участок.

АЖАЛАЙ БААТАРШАЛГЫН ЗАМ

ТАЙГАҺАА ОЛЗОТОЙ БУСАБА

Эрхүүгэй областиин Казачинска коопзверопромхозой загаhа олзоборилгын бригаданууд баян олзотой гэртээ бусабад. Түмэр зам шадарай hуурин тосхонуудай магазинуудта хэдэн арбаад центнер хадаран, зэбгэн, алгана загаhад оруулагдаа.

БАМ-ай оршондохи нуур сөөрэмүүдтэ, бишыхан гол мүрэнүүдтэ загаhа олзоборилдог юм. Ехэ загаhан баригдажа, авиаторнуудта хандаха баатай бологдоо. Тэдэнэр вертолёдоор магазинуудта загаhа абаашажа, туhалhан байгаа. Байра дээрээ нилээд ехэ продукци буйлуулагдаа.

Энэ зундаа түмэр замай Баруун участогта Эрхүүгэй Гүрэнэй университедэй биологууд ерэжэ, эндэхи нуур сөөрэмүүдтэ омоли, пелядь, карп загаhадые байрлуулха зорилгоор шэнжэлэлгэ хэhэн байгаа. Эндэ хожомынь загаhа үсхэбэрилдэг тусхай ажахы байгуулагдахаар түсэблэгдэнэ.

Казачинска,
БАМ-ай Баруун участок.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ — БАМ-ай ТҮРҮҮШЫН БАРИЛГАШАД

Шанга, шэн зоригтой хүнүүд — БАМ-ай түрүүшын барилгашад — Комсомольск-на-Амуре хотын уран зурагай искусствын музейдэ табигдаhан зурагуудай геройнууд болоно. СССР-эй арадай уран зурааша И. Глазунов, РСФСР-эй габьяата уран зурааша Е. Короленко, бусад мэдээжэ уран зураашад шэнэ бүтээлнүүдээ музейдэ дамжуулба.

Уран бүтээлнүүдэй авторнууд энээгүүр ходо айлшалдаг юм. Барилгашадай түрүүшын отрядтай хамта Е. Короленко түмэр замай Зүүн участогта срээ hэн. Тэрэ гэhэнhээ хойшо тэрэнэй зохёол бүтээлнүүдтэ БАМ-ай темэ гол hуури эзэлдэг болонхой. Б. Уфимцев Чегдомынай шахтануудта нэгэнтэ бэшэ ороhон байха. Союзна республиканууднhаа иишэ срэhэн олон уран зураашад БАМ-ай барилгашадтай хани барисаатай байдаг юм.

Комсомольск-на-Амуре хотын музейн хүдэлмэрилэгшэдэй бэлдэhэн шэнэ нүүдэл выставкэ зуун жэлэй барилгын уран hайханай түүхэ-бэшэг мүн болоно. БАМ-ай мүнөөдэрэй геройнууд нүүдэл выставкэтэй танилсаха байна.

Комсомольск-на-Амуре,
БАМ-ай Зүүн участок.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ТООСООН БА ҺУНГАЛТА

ХАМАГ ЮУМЭНДЭ ХАРЮУСАЛГАТАЙГААР

Хэрбээ коммунист бүхэн үүсхэл гаргажа, эршэтэй hайнаар хүдэлөөд, ажалай, гүрэнэй, технологическа журам шангадхахын тула эбсэшэгүй тэмсэл ябуулаад байбал, даабари болон уялга амжалтатайгаар заатагүй дүүргэгдэхэ, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлхэ зэргэтэй. Энэ олондо мэдээжэ зүйл аабдаа.

—Манай 1-дэхи автобазын коллектив байгша оной найман hарын даабариhаа гадуур 190 мянган тонно ашаа зөөhэн, ажалай бүтээсые 2,8 процентээр дээшэлүүлhэн байна. Автомашинануудые ашаглаха түсэб 103,1 процент болоо hэн. Манай коллектив жэлэй эхинhээ яhала гэмгүйгөөр хүдэлнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Гүрэнэй даабари болон абалан уялгые үлүүлэн дүүргэхын тула партийна эхин организаци, коммунистнууд нилээд оролдолго гаргана гээшэ,— гэжэ «БАМтоннельстрой» гэжэ барилгын управлениин 1-дэхи автобазын партийна эхин организациин секретарь В. И. Чечельницкий тоосоото hунгалтын суглаан дээрэ хэhэн элидхэлээ эхилээ.

Нэгэдэхи автобазын коллектив БАМ-ай үнинэй предприятинуудай нэгэниинь юм. Байгал-Амарай түмэр харгы бариха хүшэр хүдэлмэридэ түрүүшын үдэрhөө хабаадажа, хэдэн олон мянган тонно ашаа шэнэ поселогуудай, тоннельнүүдэй барилгада зөөгөө, зөөнөөршье. Түсэөтэ даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэжэ шададаг тус коллектив БАМ-ай барилгашадай дунда суурхажа эхилhээр үнинэй. Социалис мүрысөөндэ ходо эрхимлэжэ, КПСС-эй Хойто-Байгалай горкомой, Забайкалиин транспортна барилгашадай дорпрофсожой, «БАМтоннельстрой» управлениин дамжуулгын Улаан тугта оло дахин хүртэhэн алдартай. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэхэ зорилго урдаа табиhан энэ автобазын коллектив ашаанай автомашина бүхэниие бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын түлөө тэмсэнэ.

Ажалаа болон социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхэхэ, үйлэдбэридэ бии байгаа арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ, эгээл үндэр бүтээсэ туйлаха хэрэгтэ партийна эхин организациин оруулдаг хубита ехэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Коммунистнуудай харюусалгатай участогууд эльгэдэг, тэдэнэй шанга эрилтэ табидаг. Коммунистнуудай ажал ябуулдаг элдэб хэжүүлхэ хэрэгтэ партийна суглаанууд ехэ үүргэ дүүргэдэг байна. Тоосоото үедэ партийна 10 суглаан үнгэрэгдөө hэн. Эдэ суглаанууд дээрэ үйлэдбэриин, ажаhуудалай, коллективэй социально-экономическа хүгжэлтын шухалын шухала асуудалнууд зүбшэгдэhэн, тодорхой хэмжээ ябуулганууд хараалагдаhан байна. Абтаhан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые ходо шалгажа байдаг гээшэ. Коммунистнуудай, партгрупоргнуудай, хүтэлбэрилхы тушаалтадай тоосоон партийна суглаан дээрэ, партбюрогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байдаг гуримтай. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд алибаа журам шангадхаха арга олгоно.

Жэшээлхэдэ, коммунист В. А. Гаршинай хүтэлбэрилдэг партийна бүлэг залуу жолоошодые даахан хэрэгтээ эзэн ёhоор хандадаг байхаар хүмүүжүүлхэ, автомашинаяа hайhаар ашаглаха, үдэр бүриингөө даабарине үлүүлхэ асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулна. Ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, түлишэ-тоhодолгын материалнуудые гамтайгаар гаргашалха, автомашинануудые саг соонь заhабарилха гэхэ мэтын асуудалнууд партийна бүлэгэй урдаа хараха зүйлнүүд болоно. В. А. Гаршинай хүтэлбэрилдэг бүлэгэй эдэбхитэйгээр хүдэлдэг дээрэhээл 3-дахи колоннын жолоошод даабари болон уялгаа ходо үлүүлдэг, эмхи гуримтайгаар хүдэлдэг шуу. Тус колоннын коллектив мүнөө октябрь hарын түсэбөөр ашаа зөөжэ байнхай.

Н. А. Шивдяков, Н. Б. Авдеев, Ю. М. Богуш болон бусад коммунистнуудай хүтэлбэрилдэг партийна бүлэгүүдэй гэшүүд хамтын хэрэгтэ хам оролсожо, үйлэдбэриин ашаг үрые, хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлхэ талаар горитой оролдолго гаргана. Коммунист Н. Б. Авдеевэй хүтэлбэрилдэг бүлэг автомашинануудые заhабарилдаг механическа мастерскойн коллективэй хүдэлмэрине шанга хиналта доро абанхай. Машинануудые түргэнөөр, hайн шанартайгаар заhабарилхын тула олон лэ юумэн хэрэгтэй. Имагтал баян дүршэлтэй слесарьнууд, токарьнууд, гагнууршад болон бусад мэргэжэлтэд мастерской соо хүдэлхэ ёhотой. Элдэб запчастьнууд заhабарилгын участогуудта саг соогоо асарагдаагүй хэдаа hаад ушаруулхалал hanaxa. Эдэ бүхы асуудалнууд Н. Б. Авдеевэй хүтэлбэрилдэг партийна бүлэгэй анхаралhаа гарадаггүй.

Нэгэдэхи автобазын партийна эхин организацида эмхидхэгдэhэн 10 бүлэгэй гэшүүд даахан хэрэгтээ коммунис ёhоор хандана. Ажалай журам шангадхаха тэмсэлдэ эдэбхитэй хабаадалсана. Коммунистнуудай үнэн сэхээр, эдэбхитэйгээр, үүсхэл гарган хүдэлhэнэй ашаар автобазын коллектив Байгалай, Байгалай эрьсын, Хойто-Муяын, Кодарай тоннельнүүдэй барилгада хэрэгтэй ашаа таhалгаряагүй зөөнэ гэжэ В. И. Чечельницкий элидхэл соогоо мэдүүлбэ.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он), июниин (1983 он) Пленумүүдэй эрилтын ёhоор, саашадаа коммунистнуудай харюусалгые улам шангадхаха, партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэрине бүри эдэбхижүүлхэ тухай hанамжа болон дурадхалнуудые жолоошодой бригадир В. А. Гаршин, мастер Н. А. Авдеев, слесарь В. А. Мелькин болон бусад коммунистнууд оруулба.

—Бидэ hүүлэй гурбан жэлэй туршада нэгэшье шэнэ автомашина абаагүйбди. Эхэнхидээ 7—8 жэлэй туршада ашаглагдаhан автомашина байгаа. Хэдэ тиимэ байдалые hаань, манай жолоошод хүсэлшээ машинануудаа шанарлаг бэрхээр ашаглана. Хараад үзэгты. П. А. Нарубин, Н. П. Борисов, И. С. Журавский болон бусад арбан нэгэдэхи табан жэлэн даабарине дүүргэлэн тухайгаа элидхээд байна. Тэдэнэр арга боломжонуудаа дүүрэнээр хэрэглэжэ шадана. Иимэ бэрхэ хүдэлмэришэд манай 1-дэхи автобазын коллектив дотор олон. Тэдэнэй дүй дүршэлые олоной хэрэг болгохын тула партийна бүлэгүүд эдэбхи гаргаха, хүдэлмэреэ бүри hайжаруулха бэзэ, — гэжэ жолоошон Н. А. Шивдяков хэлэбэ.

—Автобазын партийна организаци 80 коммунистhаа бүридэнэ. Энэ ехэ хүсэн гээшэ. Хэрбээ бүхы коммунистнуудай залуушуулые хүмүүжүүлхэ, ажалай болон технологическа журам шангадхаха хэрэгтэ бүри эдэбхитэйгээр хабаадалсаа hаа, саашадаа үшөөл hайн үрэ дүн туйлажа шадаха байhамнай лабтай. Автобазын коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабарине болзорhоонь холо урид дүүргэхэ арга шадалтай,—гэжэ үгэ хэлэгшэ В. А. Аржасев эрид шиидэнгээр мэдүүлээ.

Нэгэдэхи автобазын коммунистнууд КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ зорилготой байhан тухайгаа тоосоото hунгалтынгаа суглаан дээрэ нэгэн дуугаар элирхэйлбэ.

Б. БУДАЕВ,
КПСС-эй Хойто-Байгалай горкомой инструктор.

КПСС-эй ЦК-гай ИЮНИИН (1983 он) ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮ

ШЭНЭ ЭРИЛТЫН ЁҺООР

«ЗНАНИЕ» бүлгэмэй Буряадай республиканска организациин пленум hаяхан Улаан-Үдэ хотодо болоо. Энэ «КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй эрилтын ёhоор, лекционно пропагандые нарижуулан hайжаруулха тухай» гэжэ «Знание» бүлгэмэй Буряадай республиканска организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» элидхэл түрүүлэгшын орлогшо Б. Ц. Цырендылыков хэhэн байна.

Хүгжэлтэ түгэс социализмые саашадань hайжаруулан хүгжөөхэ талаар эгээл шухала арга хэмжээн хэдэ хүсэ элсэтэй, тодорхой шалгалтай, шууд сэхэ үзэл суртал, ниитэ-политическэ хүдэлмэри болоно гэжэ партиин Центральна Комитедэй июниин Пленум онсолон тэмдэглэжэ hэн.

Энээн дээрэhээ Буряадай лекторнүүд холын хараатай партиин политикын ехэ зорилгонуудые шууд сэхээр бэелүүлхын тула бүхы хүсэл эрмэлзэлэ зорюулнад. Лекторнүүд хүгжэлтэ түгэс социализмын амжалта, туйлалтануудые гүн гүнзэгыгөөр шэнжэлэн, тодо hонороор тайлбарилжа, хүн зониие hонирхуулдаг асуудалнуудтаань этигэмжэтэй харюунуудые үгэжэ, ажалай шэнэ амжалтада тэдэниие сорижуулна.

Энэ жэлэй үнгэрhэн найман hарын туршада республика дотор 56.124 лекци уншагдаа. Мүнөө Буряадтамнай лекци шагнаха 3.384 аудитори бии гэжэ бүридхэл харуулба. Тиимэhээ аудитори бүхэндэ найман hара соо 16 лекци уншагдаhан болоно. Энэ яhала ехэ үрэ дүн гэжэ тоологдоно.

—«Партиин үзэл сурталай, ниитэ-политическэ хүдэлмэриин шухала асуудалнууд» гэhэн КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй материалнуудые ажалшадай дунда тайлбарилан ойлгуулха хүдэлмэри улам хурсадаа,—гэжэ элидхэлшэ Б. Ц. Цырендылыков тэмдэглэбэ. Тиигэжэ марксистско-ленинскэ теори, хүгжэлтэ түгэс социализмые нарижуулан hайжаруулха асуудалнуудаар лекцинүүд уншагдаа.

Хүнүүдые коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ, социалис мүрысөөн эмхидхэхэ, мүн hонирхол татама бусад асуудалнуудаар лекцинүүдые ажалшадай дунда хоорсоор эмхидхэхэ, тайлбарилан ойлгуулна.

Республика дотор уншагдаhан бүхы лекцинүүдэй 50 процентынь ниитэ-политическэ асуудалнууд зорюулагдаа. Мүнөө КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые тайлбарилан, хүн зоной сэдьхэл бодолые хангажа, энэ табидаhан шухала зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар 3 мянга гаран лекци уншагдаба.

Энэ гүнзэгы удхатай манай программна зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар «Знание» бүлгэмэй Буряадай республиканска организациин правлениидэ тодорхой хэмжээ ябуулганууд зохёогдон баталаадаад, бэелүүлэгдэжэ байнхай. Мүн районно организацинуудташье КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй материалнуудаар хэмжээ ябуулганууд табигдаа hэн. Тиихэдэ тус материалнуудые олониитын дунда ойлгуулан уншаха бэлиг шадабари ехэтэй лекторнүүд томилогдоhон байна.

Үзэл сурталай болон теоретическэ үндэр хэмжээндэ Зүүн Сибиириин технологическа институдай доцент, философиин эрдэмэй кандидат Д. Р. Мангутов, республикын Госпланай таhагые даагша Н. Н. Лоскутов, СССР-эй АН-ай СО-гой Буряадай филиалай Экономическа шэнжэлэлгын таhагай секторые даагша Б-М. Б. Балданов, ВСТИ-гэй научна коммунизмын кафедрые даагша, философиин эрдэмэй кандидат Д. Ж. Батуев, Буряадай гүрэнэй багшанарай институдай политическэ экономиин кафедрые даагша, экономическа эрдэмэй кандидат Ф. И. Шулунов, Буряадай хүдөө ажахын институдай политическэ экономиин кафедрые даагша, экономическа эрдэмэй кандидат Д. Г. Ширабон болон бусад hонирхолтой, удха түгэлдэр лекцинүүдые уншанад.

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ, лекционно пропагандын ашаүрые дээшэлүүлхэ талаар Улаан-Үдэ хотодо тодорхой хүдэлмэри ябуулагдана. Лекционно аман үгын ойлгуулламжын хүдэлмэриин асуудалнууд КПСС-эй горкомой болон райкомуудай бюронууд дээрэ, мүн локомотивагон заhабарилгын, авиационно, шэлэй, «Электромашина» заводуудай, прибор бүтээлгын нэгэдэлэй, нарин сэмбын комбинадай болон бусад предприятинуудай партийна эхин организацинуудай бюронууд дээрэ харагдажа, зүбшэн хэлсэгдэнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Партийна комитедүүдэй зүгhөө табигдаhан иимэ анхарал ниислэл хотодомнай уншагдажа байhан лекцинүүдэй шанарые хурсадхан hайжаруулжа, мүн тоосыншье олошоруулна.

Байгша оной түрүүшын хахадта Улаан-Үдын хүн зоной дунда 14.036 лекци уншагдаа. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэй энэ үесынхиhоо hурагүй олон болоно.

Шэлэй заводто, нарин сэмбын комбинадта, «Теплоприбор», хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводуудта, мяханай комбинадта, мүн бусад предприяти болон организацинуудта лекцинүүд үзэл сурталай болон эмхидхэлэй үндэр хэмжээндэ уншагдана, үнгэргэгдэнэ гээшэ. Эндэ hара бүри лекторэй нэгэн-ниитэ үдэр үнгэргэгдэнэ. Хүдэлмэришэдэй урда районуудай болон «Знание» бүлгэмэй эхин эмхинүүдэй лекторнүүд үгэ хэлэнэ.

«Знание» бүлгэмэй Прибайкалиин районой, Улаан-Үдын районой эмхинүүдэй лекторнүүд эдэбхитэй хүдэлмэри ябуулна гэжэ суглаан дээрэ тэмдэглэгдэбэ.

Гэбэшье республика дотор лекционно, аман үгын ойлгууламжын хүдэлмэридэ яhала дутуу дундануд бии гэжэ элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд шүүмжэлээ. Зарим лекторнүүд мүнөө үе сагай эрхэ байдалай эрилтэдэ хүрэмөөр ажабайдалай орёо асуудалнуудые шэнжэлжэ, ажалша коллективүүдэй шиидхэжэ байhан зорилгонуудтай өөhэдынгөө хөөрөөе нягтаар холбожо шаданагүй.

«Знание» бүлгэмэй эмхинүүд өөhэдынгөө хүдэлмэри эмхидхэхэдээ, хүн зоной болон шагнагшадай hонирхолые, эрилтые таарамжатай зохидоор хангажа, тэдэнэй соёл болбосоролойнь хүгжэлтые, мүн юрэнхы эрдэмэйнь хэмжээе хараадаа абажа, наринаар таарадуулжа үшөөл шаданагүй гээд пленум дээрэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

Бэшүүрэй, Захааминай, Баргажанай, Хэжэнгын болон бусад районуудта лекторнүүдэй үгын гол удхын шанар hулаар хинагдан шалгагдана. Тиихэдэ Железнодорожно, Кабанскын, Загарайн, Хиагтын районуудо эмхинүүдтэ хүн зоной олоороо ажаhуудаг газарнуудта лекцинүүд үсөөнөөр уншагдана.

Гэхэтэй хамта лекторнуудэй өөhэдынь үзэл сурталай, теоретическэ бэлэдхэлэй хэмжээе дээшэлүүлжэ, методическа бэлиг шадабариинь хурсадхан мүлихэ хүдэлмэриие саашадань hайжаруулха, hуралсалай гурим нарижуулха зорилго табигдаа.

Буряадай багшанарай институдай политическэ экономиин кафедрые даагша, экономическа эрдэмэй кандидат Ф. И. Шулунов үгэ хэлэхэдээ, мүнөө үе сагай болон илангаяа партиин Центральна Комитедэй июниин Пленумэй табиhан шэнэ эрилтын ёhоор, экономическа эрдэм мэдэсэ совет хүнүүдэй үзэл бодолой шухала хубинь болохоhоо гадна, тэдэнэй этигэл ехэтэй мэдэрэлынь болохо зэргэтэй гэжэ тэмдэглэбэ. Энээнэй ашаар хүн бүхэн экономическа үндэр хэмжээндэ шэнэ ёhоор бодомжолжо, ажахын шухала асуудалнуудые шиидхэхэ болоно.

Мүнөө экономическа эрдэм мэдэсые үргэн ниитэ зоной дунда ойлгосотой hайнаар нэбтэрүүлхын тула политическэ гэгээрэлэй байшанда гү, али КПСС-эй обкомой, горкомой дэргэдэ албан хэрэгэй асуудалаар тусхай клуб байгуулбал, ехэ hайн байгаа. Эндэ гансал ажахын хүтэлбэрилэгшэдые hургахада туhа нүлөө үзүүлхэhээ гадна, генеральна директорнүүдэй болон эрдэмтэдэй hанал бодолоо андалдан абалсахадань, ехэ удха шанартай байха hэн гэжэ hанагдана гээд тэрэ хэлэбэ.

Тиихэдэ Гусиноозерскhоо С. Г. Дандарова, ЛВРЗ-hээ Г. С. Шалтыкова, Буряадай багшанарай институдай доцент Г. Ц. Молонов гэгшэд hонирхолтойгоор үгэ хэлэжэ, лекционно аман үгын ойлгууламжын хүдэлмэрине бүри hонирхолтой, дэлисэ ехэтэй болгохо талаар hанамжа ду-

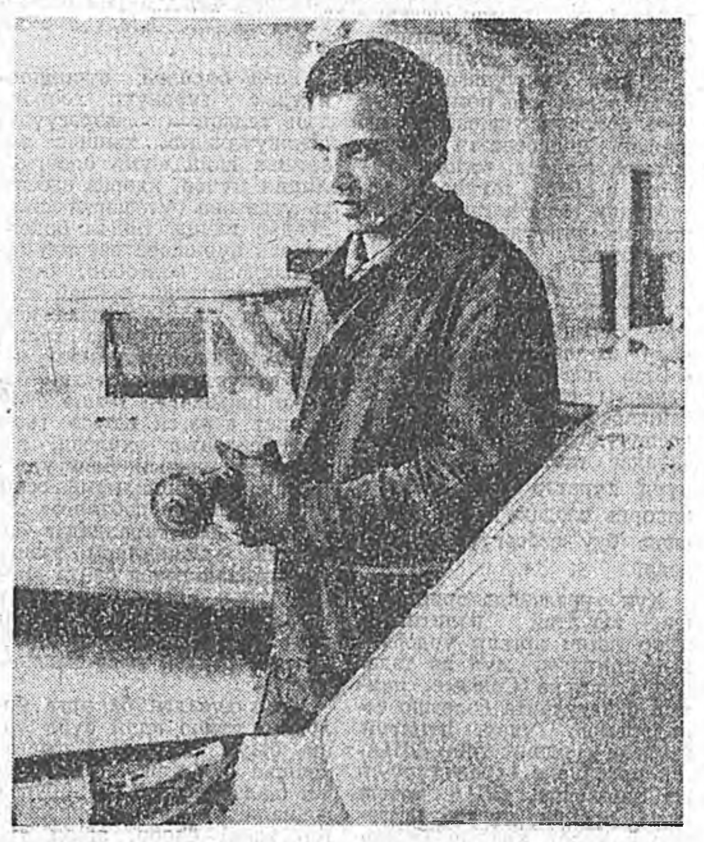

Улаан-Үдын автомашинануудай техническэ хангалгын станци. Эндэ нимгэн түмэрэй слесарна, «Запорожец», «Жигули» гэжэ машинануудые заhабарилдаг цехүүд бии юм.

Слесарьнууд Василий Луговцев, Михаил Савельев, Александр Гагарин, Сергей Баранов, Сергей Андреев, Александр Синицкий гэгшэд халаанайнгаа нормо 120—130 процентээр дүүргэдэг.

—Манай станциин коллектив түсэбөө ходо үлүүлэн дүүргэдэг. Июлиин 23-hаа бидэнэр нэгэ хахад халаанай ажалда ороод байнабди. Бидэ үдэр бүри үглөөнэй 8-hаа үдэшын 8 час болотор хүдэлнэбди,—гээд станциин начальник Александр Константинович Колбин манда хөөрэнэ. — Манда субботын, амаралтын үдэрнүүд гэжэ байхагүй. Амархадаа тусхай графигаар амарха баатай болонобди.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: «Запорожец» гэжэ машина заhабарилдаг цехэй слесарь Сергей Андреев; нимгэн түмэрэй цехэй слесарь Василий Луговцев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Гол һалбари...
ХОНИН А...

ҮБЭЛЖЭЛГЭД[Э] ТҮГЭС БЭЛЭДХ[Э]

Мүнөө жэлдэ манай совхоздо 100 эхэ хонин бүриhөө 92 хурьган түлжүүлэгдөө. Ажахын табан «зуутанай» гурбаниинь манай отделенидэ хүдэлмэрилнэ. Хонишодой социалис мүрысөөнэй манлайда ажалай ветеран, дүршэлтэй hурган хүмүүжүүлэгшэ Сергей Баторович Цыдемпилов ябана. Аяар холын 1949 ондо тэрэ малшан болоhон. Һүүлэй 17 жэлдэ ажахынгаа хонин ажалые хүгжөөн hалбаруулха хэрэгтэ өөрынгөө хубитые ехээр оруулагша Цыдемпиловэй отарада 556 эхэ хонидhоо 623 хурьгад түлжүүлэгдээ гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүриhөө 112 хурьган абтаhан болоно гээшэ. Республикын габьяата малшан Сергей Баторович нигэжэ дүрбэдэхи жэлээ «зуутанай» зэргэдэ оролсобо. Тус бүлын бригадынхид абаhан хурьгадаа бэрхээр харууhалжа, толгой бүриинь 28,6 килограмм шэгнүүртэйгээр эхэhээнь hалгаагаа.

Ахалагша хонишон Цыдемпилов мүн ноохо үйлэдбэрилгөөр районойнгоо түрүүшүүлэй нэгэн юм. Жэл бүридэ харууhалдаг хонидойнгоо толгой бүриhөө дүрбэн килограммhаа дээшэ ноохо хайшална. Байгша ондо Сергей Баторович ноохо абаха түсэбөө гурбан центнерээр үлүүлhэн алдартай.

Зунай бэлшээриин үедэ hайнаар таргалуулагдаhан тус отарын эхэ хонид мүнөө үедэ искусственна аргаар урэжүүлэгдэнэ. Харюусалгатай хүдэлмэри ахалагша хонишоной ехэ хүбүүн ветеринар мэргэжэлтэй Валеридэ даалгагданхай. Ерэхэ жэлдэ эртын хурьгадые абаха зорилготойгоор ажалаа эмхидхэжэ, тус отарынхид хонидоо урэжүүлхэ хүдэлмэреэ түгэсхэхэ болоо.

Байгша ондо түрүүшынхеэ 100 эхэ хонин бүриhөө 100 хурьгадые ахалагша хонишод Гарма Батуевич Дугаров, Иннокентий Шукурович Гуржапов гэгшэд абаа. Тиин манай отделенидэ бүхыдөө 3010 толгой хурьгад түлжүүлэгдэжэ, түсэбнай 105 процент дүүргэгдэбэ. Үхэл гарзада оруулагдангүй, 24,2 килограмм шэгнүүртэйгээр хурьгад эхэhээ hалгаагдаhан байна.

Даалгагдаhан бүлэг зуhаг хонидойнгоо 98 процентые тобир тарганаар түлжүүлжэ, 14 гаран центнер ноохо хайшалhан Василий Чимитович Раднаевые мүн онсолон тэмдэглэмээр. Тэрэнэй гэр бүлын бригадада «Залуу хонидые харууhалдаг районой эрхим коллектив» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдобо. Отарые даагша КПСС-эй райкомой ба райсоведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

Манай отделениин бүхы 9 отарын долооннинь ноохо абаха түсэбөө дүүргэhэн байна. Гүрэндэ 159 центнер «сагаан алтан» тушаагдаба. Тиин түсэбнай 101,7 процент дүүргэгдээ.

Мүнөө үедэ хонидоо искусственна аргаар урэжүүлгэ түлэг дундаа ябана. Урэжүүлгын 6 пункт бүхы хэрэгсэлнүүдээр хангагдаа hэн. Түрүүшынхеэ Забайкалиин үүлтэрэй буряад түхэлэй хусын урэhэн асарагдаа. Эхэ хонид, хэрэглэгдэхэ хусанууд hайнаар таргалуулагдажа, энэ харюусалга ехэтэй кампанида бэлдэгдэhэн юм. Урэжүүлэгшын хүдэлмэрине баян дүршэлтэй болоhон Татьяна Ендонова, Норжима Цыренова, Валентина Дармаева, Виктор Тогмитов, Владимир Шагдуров гэгшэд бэелүүлнэ. Сентябрь hара соо бүхы эхэ хонидые урэжүүлжэ дүүргэхэ зорилго табигданхай.

Тиихэдэ отделениин отаранuудай, мүн Хуртага тосхондо ажаhуугшадай үмсын хонид тусхай бодосуудтай уhаар угаагдаба. Хонидой байра, хашаа хорёонуудта hэргылэмжын дезинфекци хэгдэнхэй.

Отделениин хонишод эртээнhээ үбэлжэлгэдөө бэлдэнэ. Зунай үедэ хонидой

Совет орон дотор

АГРОТЕХНИКЫН ТҮРҮҮ АРГАНУУДЫЕ ХЭРЭГЛЭНЭ

СТАВРОПОЛЬ. Намарай тарилга хэжэ эхилhэн эндэхи ажахынуудай механизаторнууд ороохото ургамалнуудай поли дээрэ агротехникын эгээл ашаг үрэтэй аргануудые хэрэглэнэ. Ороохо тарижа ургуулдаг зарим томо районуудта хэдэн hара удаагуур дуhалшье бороо ороогүй юм. Тингэбэшье ерэхэ жэлдэ үндэр баян ургаса абахын тула тариалан дээрэ бүхы юумэн хэгдэнэ.

Левокумска районой «Урожайненский» совхоз тогтуурлтай баян ургаса хуряадаг байhаараа үнинэй суурхадаг юм. Нёдондо жэлдэшье эндэ намарай ган гасуур үедэ намарай ургамалнууд таригдаhан байгаа. Тиихэдээ эндэхи тариалан Каспиин далай шадарай сүл губитай хүршэлдэг, hалхинда нэбтэ үлеэгдэдэг. Эндэ гектар бүриhөө 20 центнер ороохо сохидог заншалтай болонхой. Гүрэндэ ороохо худалдаха 5 жэлэй түсэбтэ даабаринуудые совхозой дүүргэhэнииинь дэмы бэшэ.

Мүнөө жэлдэ эндэ намарай ороохо шэнэ шэнисэ дахин таригдана. Газарынь hайнаар үтэгжүүлэгдээ юм. Ставрополиин олонхи ажахынуудта тарилга нигэжэ хэгдэнэ. 1700 мянга шахуу гектар талмайда намарай ороохото ургамалнууд таригдажа байна.

АШАА ТЭЭГШЭД МЭРГЭЖЭЛЭЭ ҺЭЛГЭНЭ

ОДЕССЭ. Январиин буhалгаанай нэрэмжэтэ хүнда кран бүтээлгын эндэхи нэгэдэлдэ ашаа тээгшын мэргэжэл байхаяа болинхой. Иимэ ажалтай hүүлшын хүдэлмэришэд курсануудта бэлэдхэл гаража, станогууд дээрэ хүдэлдэг болонхой. Предприятиин профсоюзай комитедэй үүсхэлээр хараалагдаhан бар хүсөөр хэгдэдэг ажалые хороохо комплексно программые бэелүүлhэнэй ашаар иимэ дүн туйлагдаа юм.

Ажал эрдэм ухаанай ёhоор эмхидхэхэ таhагай лабораториин мэргэжэлтэдтэй хамта профсоюзай эдэбхитэд юумэ зөөхэ ба складта хэгдэхэ хүдэлмэрине бүхы талаhаань шэнжэлжэ үзөөд, 150 паспорт зохёоhон байгаа. Тэндэнь гараар хэгдэдэг хүдэлмэри, тэдэнэй өөрынь үнэ сэн, хүдэлдэг хүнүүд ба тоо тодорхойлогдоо hэн.

Тиин эдэ мэдээнүүдэй үндэhөөр складай байрануд шэнэдхэн түхеэрэгдэhэн, автомадуудаар хангагдаhан байгаа. Эгээл шухала участогуудта профкомой байгуулhан тусхай постнууд hэльбэн шэнэдхэлгые түргэдхэлгэдэ туhа болоhон байгаа. Харин мүнөө 20 складай али нэгэнhээ хэрэгтэй деталь гү, али зэр зэмсэг абахын тула залан хүтэлбэрилгын пультда кнопко дарахал хэрэгтэй юм. 300-гаад хүн хүндэ хүшэр гар ажалhаа сүлөөлэгдөө. Энэнь хүдэлмэришэдэй тоое олошоруулангүй, үйлэдбэриин хэмжээнэй ургалтые хангаха арга олгоо.

—Хүндэ хүшэр хүдэлмэри автомадаар хангаха, оньhожоруулха талаар шэглүүлэгдэhэн «Ажал» гэhэн комплексно программа областиин предприятинуудта удаа дараалан бэелүүлэгдэжэ байнхай,—гэжэ эндэхи облсовпрофой түрүүлэгшэ А. Гурский хэлэнэ. — Табан жэлэй эхинhээ хойшо хэдэн арбаад цех шэнэдхэн hайжаруулагдаhан, шэнэ поточно лининүүд ашаглалгада оруулагдаhан байна.

ПОЕЗД ДАЛАЙГААР ЯБАНА

НОРИЛЬСК (Красноярска хизаар). Хартаабха ашаалhан түмэр замай состав Калужска областьhоо hаяхан Норильск хүрэжэ ерээ.

Холын Хойто зүгэй энэ хото «ехэ газартан» булад замаар холбоотой бэшэ ааб даа. Хойто далайн замаар «Пионер Северодвинска» гэжэ ашаанай суднаар хартаабхатай вагонууд асарагдаа юм. Дудинска портдо хүсэ ехэтэй кран вагонуудые суднаhаа үргэжэ абаад, оронэй эгээл хойлохи түмэр замай рельснүүдтэ табиhан байгаа. Хэдэхэн час үнгэрөөд байхада, ашаан хүрэхэ газартаа асарагдаад байгаа hэн. Тиигэжэ Архангельска ба Дудинска портнуудта үнэтэ ашаае хэдэ дахин буулгаха, ашаха бологдоогүй, хэдэн үдэрөөр урид hайн шанартай продукци асарагдаа. Энэнь тон шухала юм: юуб гэбэл, холын Хойто зүгтэ мэнэ мэнэ хүйтэн эхилшэхэеэ байна бшуу.

—Ошохол хэбэртэй хэдэн жэл тэгүүлээ хүм. Теэд амаралтада гарахадаш, путевко үгэхэдэнь, баһал энэ наһандаа Крым, Сочи хараагүй аад, хэзээ үзэхэбши гэжэ һанахаш. Тиигэжэ сүлөөгөө таһараа ха юмбиб даа. Ехэл зүб юумэ хэлэбэш. Нүхэрни! Үглөөдэртөөл ошоёл даа,— гэжэ хэлээд, Буда Гомбоевич мэнэ ябахаяа байһандал тэбдэбэ.

ХАРГЫ

—Хүнүүд тойроод байһан байгаалиингаа үзэсхэлэн һайханиие сэгнээгүй аад, холо руу—Хара далай тээшэ тэгүүлхэ дуратай агша. Байгал далай дэлхэй дээрэхи эгээл гүнзэгы, һайхан булаг гэжэ сэгнэгдэдэг ха юм. Хоймортонь һууһан бидэ ехэл омогорхохо зэргэтэйбди, — гэжэ Спиридон Иннокентьевич хэлээдхинэ.

—Тиимэ даа. Хүгжэлтыншье долгиниинь манай эндэ дээдынгээ шатада хүрэжэ байна гээ һаа, алдуу болохогүй, Жараад жэлэй саана мунхаг һүзэгтэй, үзэг бэшэг мэдэхэгүй байһан буряад зон мүнөө Россин олон үндэһэ яһатанай бүлэ соо ород арадай туһаламжаар эрдэм номоор хүгжэнги, өөрын соёл гуламтатай болоо гээшэ ааб даа. Энэ хүршэ БАМ-ай барилгын хүсэлдөөд байхые харадаг һайбди.

Эдэ хоёр нүхэрнай иигэжэ хөөрэлдэлөөр амяраад, үглөөдэрынь талын дундуур зурыһан харгыгаар түрэһэн нютаг—Хэжэнгэ тээшээ таошлуулба.

Зунай сагта аяншалхада аятай даа. Тойроод зүлгэ ногоон, хоншуу һайхан агаар. булжамуурай аялгын, хүхын дуунай зэдэлээн...

Машинын һиинаан соо хүсэгдэхэгүй гэһэндэл тэрьелэн ой модон соогуур хоргодон ошоһон харгы дахан гүйлгэлдэнэд.

Дардам һайн танил харгыгаар тарилуулан ябахадаа, Буда Гомбоевичой һанаанда ээлүүдгүй урданай тооһотой морин харгы һанагдаадхина.

...Хэдэн холбоо жэлэй саада тээ һэн. Арба гаратайхан Буда эсэгэтээ хамта ороохо тэнхэй, морин хамбы туулсажа, энэл харгыгаар «Үдын сагаан байшан» гэдэг байһан Улаан-Үдэ ошолдоо бэлэй. Хэжэнгэһээ «сагаан байшан» хүрэтэр һарые һаралан ябадаг һэн. Харгыдань байдал муутай, һаял коммунада нэгэдэжэ байһан таба-зургаан урхэтэ айл дайралдаха.

Түргэн ябаһан машинын нээлгэтэй сонхоор ороһон һэбшээн Буда Гомбоевичой нюурые дүлаахан амяраа эльбэнэ. Үндэр, томо гэрнүүдтэй тосхонууд жэрэгэд гээд лэ үнгэрнэ. Совет засагай тогтоһоор хүдөө тосхон хүгжэжэ, түхэл шарайгаа нилээд хубилгаа ха юм.

Буда Гомбоевич Хориин хойморто оршодог мүнөө үеын совхозой түб—Хүл тосхон хүрэжэ ябахадаа, морин хамбы туулсажа ябаһан тэрэ холын зуниие. энэ тосхон түрүүшынхеэ ерэһэнээ һанана.

—Хамбы туугшадай тосхондо дүтэлжэ ябахада, улаан наран ой модотой хадын саагуур хоргодожо, һүүдэртэн ой соо гансата бүрэнхы болошоно. Моридой һүүлээ шарбан, һоно, батаганаа үргээхэ, тоһодогдоогүй тэргын голой хажар абяан, хүнүүдэй яараһандаа моридоо «һы-лоо» гэхэнь эли тодоор сууряатана.

Тосхон хүрэжэ, зүүн захын айлай хорёо соо ороод, моридоо тэргэһээнь мулталжа эдеэлүүлээд. хамбышад өөһэдөөшье хоол барижа, амарха тээшээ түхеэрбэ. Буда хүбүүн тойроод байһан танигдаагүй газарай түхэл шэнжые һонирхон хаража, эгсэ хадын үбэртэ няалдашаһан томо шулуунууд юундэ доошоо унанагүйб гэжэ гайхан адаглагша бэлэй.

Унишье болоогүй байтарнь, гэнтэ буугай абяан зэдэлжэ, эхэнэр хүнэй хашхараан, ухибүүнэй бархираан нойрсон байгаа талые хүлгөөжэрхинэ. Гай тодхор болоһон газар тээшэ хамбышад гүйлдэжэ ерэбэд. Олон зоной буу табин ерэхые обёорһон тодхор үүсхэгшэд гүйдэл дундаа моридтоо мордожо, баруун тээшээ тооһо хиидхүүлэн тэрьедээ бэлэй.

Гэрэй ара талада нэгэ эрэ хүн алдалжа унанхай, самсань улаан шуһаар нэбтэршэнхэй байба. «Алууршад!» — гэжэ һүхирэн, тэнхээгээ алдаһан, таахада һамганиинь үхэһэн бэе дээрэнь нулимсаяа урадхуулна. Будын наһанай багахан ород хүбүүн бахардаһандаа: «мама! мама!»— гэжэ хашхаран, эхынгээ хубсаһанһаань татана.

Багахан Будын хүнүүдэй хөөрэлдөөнһөө ойлгоходонь, алууршадай гарһаа ами наһанһаа хахасаһан тэрэ хүн сомоной зүблэлэй зайһан, багша мэргэжэлтэй байгаа хаш. Тэрэ хүлгөөтэй үе сагта ангиин дайсад үшөөл үзэгдэжэ, түрүү үзэлтэй хүнүүдые үгы хэхэеэ һэдэдэг, зоной дунда амгалан байдал мандуулхагүй гэжэ оролдодог һэн.

Үглөөдэрынь, үдэ багта, олон зон, тэрэ тоодо хамбышадшье мүнхэдөө нойрсоһон зүблэлэй түрүүшын зайһаниие үнинэй хани нүхэд шэнгеэр хүндэлэн, һүүлшынь замда үдэшөө бэлэй.

Гашуудалай хүдөөлэлгэ дээрэнь Будын эсэгэ һүхирхэ тооной иигэжэ хэлээ һэн:

— Манай улаан засагай урдаһаа эдэ дээрмэшэ бандидууд һүүлшынхеэ зэрлиг аашаяа гаргажа шадаба. Бэшэшье арганъ һалаһан байха. Үдэр бүхэндэ гүрэмнай бэхижэн батажана. Тэдэ гүйранша шононуудтал ойнгоо оёорто одоол хосорог!

Тэрэ үдэртөө хамбышадтай хамта нүхэрөө алдаһан ород эхэнэр, эсэгэгүй болсжо үншэрхэ заяанда дайрагдаһан Спиридон хүбүүн Үдын байшан тээшэ зорёо һэн.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо Буда Спиридон хоёр аха дүү шэнги үелөө бэлэй. Сагаан нуурай долоон жэлэй һургуулида ном заалгаа, хамтын ажалдашье суг хүдэлөө. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайешье суг дабажа ерээ һэн.

...Эдир наһанһаа үелһэн эжэл хоёр нүхэд хүнгэн машинын хурданда хүдэр дорюун харгыгаар өөр өөрынгөө бодолдо ээлэгдэн табилуулна. Энэ дэлхэйн элдэб шэнжэ шарай үзэһэн эдэ хоёр нүхэдэй сэдьхэл соохиёо ухамайлжа үрдеэдүй байхада, Шилсаанын үндэр хада, орой дээрэхи сэнхир экранай ретрансляторынь, наранай элшэтэй наадан байһандая, ялалзан харагдаадхина.

Амгалан арад зонойнгоо сэрюун һайхан ажабайдал һэримжэтэйгээр хамгаалыш даа, харгы! Буу зэбсэг шэрэнхэй, бүрхирһэн хүндэ машинын мөөр далан дээгүүршни бү үзэгдэг, харин заягаа нэгэдүүлһэн залуушуулай дуун бү замхаг! Ажалай һудалаар сохилһон дэлхэйн арадай эб найрамдал батажан бэхижэг!

К. ВАНДАНОВ.

Цырен-Дондок ХАМАЕВ.

БЭЛЭРЭ

«Долоонхон эхитэй
Бэлэрэмнай
Домтойхон шэдитэй
аршаан даа»,—
Арадтаа дууша Гениновэй
Анхандаа дууладаг
дуун даа.

Домтойхон аршаантай
Бэлэрэдэ
Долоохон хоногоорш
ерэхэдэ,
Таягһаа зариман һалажа,
Тоонтоёо бусана баясажа,
Олондоо суутайхан
газарта
Ошохо хубитайхан
байгааб.

Ороошьегүй һаа таягта,
Орожо торходонь
амарааб.
Тайбан энхы шэлэжэ,
Тайгын арюунда амилһан,
Хуша дороһоо харбажа,
Хүнэй золдо гулгаһан—
Гурбан ондоо аршаанииш
Гурбан үдэр хүртэбэб.
Сэбэр сэлгеэн агаарыш
Сээжэдээ багтаажа
садабаб.
Бүгэдэ зоной үргэмжэ,
Бэлэрэ — Буряадайм
бэлэг.
Барагдашагүй хангайн
хэшэг:
Бартахи, булган үргэлжэ.
Хэн, хэзээ олооб, Бэлэрэ?
Хэлэхэ хүн хомор.
Түүхын хуудаһаар бэдэрэ,
Түлхюур нюугаатай газар.
Эрлиг хатуу хаанай
Эрэлхэг сэрэгшэд бууһан
гээ.
Эсэһэн моридһоо эмээлээ
Эндэ абажа амарһан гээ.
Шалаатай шархаяа угаажа,
Шадаа ха. хэдыињ
эдэгэжэ.
Үнэтэ үгэ тараажа,
Үзэлдэ үзэн оруулжа,
Үгышье һаа, этигэмэ
Үшөө баримта нэмэ.
Аһ шархаа эдэгэбэ.
Ангуушад хаража
олзотобо.

Түүхэл хадаа түүхэ —
Түмэр гэнжээр уяатай,
Тайлбарилһан хүн
шүүхэ—
Тайгада байхал тахяатай...

Эсэгэ уужын хормойһоо
Эмтэ аршаан тодожо,
Эхэ уулань һарбайгаа
Эльгэн дээрэһээ залажа.
Энэ буурай дэлхэйдэ
Эхэ эсэгэ хоёрһоо
Үнэтэй юумэн хэндэ
Үлүү һанамаар байхаб
даа.

Эхэ, эсэгын нэрээр
Эдэ хадануудшье нэршээ.
Эхэ, эсэгын шэдеэр,
Эдэгээн хэнниеш сүршоо.
Дуунай һайхан дууе
Дууланһан буряад хүбүүн
Үнгэрһэн холын үльгэры
Үлгэн арадтаа хүргөөл.

Амарагшад, тандаа
Бэлэрэмнай
Аргаяа адлихан хубааха.
Халуухан шуһа бэедэтнай
Хагсашагүйгөөр тарааха.
Домтойхон аршаантай
Бэлэрэмнай,
Домогтой зандаа
байгаарай.
Үүдэндэнь үбшэнөө
орхёоройт,
Үргэмжэтэй гэртээ
тэхэреэрэйт!

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮДЬЭЭ

МИҺЭРЭЛ

Тоншуулай гансахан ажалладаг газарта
Тос-тосхон һүхын абяан зэдэлжэ,
Хүнүүдэй хүгтэй хөөрэлдөөн дэбэржэ,
Хүрхигэр гэрнүүд үндышэбэ гансата.

Эсэгэ хада ээмээ тэгшэлэн шэртэбэ.
Эртын наран доро һарабшалан миһэрбэ.
Эхэ хадань эльгээ уяран налайжа.
Эмтэ аршаанаа тэгшэхэн байба һарбайжа.

Сагай шэнэ долгин хүрэжэ ерээ.
Салбай дорюун бодото ээд олдоо.
Модо, шулуу монсогороорнь этэрээ.
Мүр зүргэхэн үргэн харгы болгогдоо.

Үбэл зунгүй таһалдахаяа болёо хүн.
Үбшэнһөө мултаржа, баярһаа нэгэн бархираа.
Байгаалиин дундаршагүй баялиг хүсэн
Бараан боро шулуун дороһоо билтарма.

Дуугай һажанги байдал орхигдоо.
Дуран жаргал тушаа дуун табигдаа.
Эхэ, эсэгэ хадануудай орьёл дээгүүр
Элиһэн шубуундал зэдэлээ дэбюур.

Уран зохёолой хуудаһан

Манай штатнабэшэ фотокорреспондент Цыбси Цыренжаповай буулгаһан энэ зураг дээрэ «Букинист» гэжэ магазинай наймаалагшад О. Ягодина Л. Питерман хоёрые харанат. Номууд тухай эрдэм мэдэсэ түгэс эдэ эхэнэрнүүд олон жэлэй туршада тусхай шэглэлтэй магазинда хүдэлжэ, номдо дуратайшуултай хани халуун харилсаатай болонхой. Тиимэл хадань ажалайнь үрэ дүнгүүд эрхим һайн байдаг ёһотой.

УНШАГШАДТАЯА УУЛЗАНА

Түрэл республикынгаа тогтоогдоһоор 60 жэлэй ойн баярай оноо Буряадай уран зохёолшод бэйд гээд лэ холо, ойрын нютагуудаар ябажа, уншагшадтаяа уулзалгануудые үнгэргэнэ.

Һаяхан манай республикын номдо дуратайшуулай бүлгэм Уран зохёолшодой холбоон хоёр Совет Армиин сэрэгшэдтэй һонирхолтой уулзалга эмхидхэбэ. Энэ удаа сэрэгшэдтэ айлшаар поэдүүд Николай Дамдинов, Андрей Румянцев, уран зохёолшо Ким Балков гэгшэд ерээ.

Уран зохёолшодой холбооной, правлениин түрүүлэгшэ Н. Дамдинов Буряад ороной зохёолшодой һүүлэй үеын шэнэ бүтээлнүүд болон түсэбүүд тухай суглараганшадта һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэбэ. Тиихэдэ А. Румянцев, К. Балков мүнөө үедэ ямар бүтээл зохёол дээрээ ажаллажа байһан тухайгаа хэлэбэд.

Уулзалгын үедэ поэдүүд шэнэ шүлэгүүдээ уншажа, халуун альга ташалгаар үдэшэгдөө. Түгэсхэлдэнь уран зохеолшод өөһэдынгөө гар табилгатай номуудаа сэрэгэй частиин библиотекэдэ бэлэглээ.

* * *

Буряадай АССР-эй арадай поэт, СССР-эй Верховно Советэй депутат Н. Г. Дамдинов республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзалга хэбэ. Энэ уулзалга дээрэ поэдтэ олон асуудалнууд табигдаһан, һонирхолтой харюунууд үгтэһэн, уран шүлэгүүд олоор уншагдаһан байна.

Е. ОСОДОЕВА.

НОМОЙ ТАГ

Поэтесса ГАЛИНА РАДНАЕВАГАЙ «Белый месяц» гэжэ шүлэгүүдэй ном ород хэлэн дээрэ Москвагай «Современник» гэжэ хэблэлээр хэблэгдэн гараба. Энэ номдонь оруулагдаһан Эхэ орон, үе саг болон инаг дуран тухай шүлэгүүдыень Москвагай поэтесса Галина Реброва оршуулһан байна.

Буряадай номой хэблэл поэт АНДРЕЙ РУМЯНЦЕВАЙ «Признание» гэжэ шүлэгүүдэй ном һаяхан гаргаба. Тэрээн соонь граждански удхатай, уянгын шүлэгүүдһээ гадна, поэдэй һүүлэй үедэ оршуулһан зохёолнууд оруулагданхай.

Уран зохёолшо СЕРГЕЙ ЦЫРЕНДОРЖИЕВАЙ повестьнуудай суглуулбари «Поклон старикам» гэжэ нэрэтэйгээр хэблэгдэн гараба. Энэ ном соонь уран зохёолшын анхан бэшэһэн «Үүрэй солбоной гоё гээшэнь», «Хүлгөөтэ һүни», «Ондоо бодол байхагүй» гэһэн гурбан повесть Ю. Шестаковагай, Т. Ошанинагай болон Вл. Митыповэй оршуулгаар үгтэнхэй.

Журналист ЦЫРЕН СУБАНОВ олон рассказуудые «Буряад үнэн» газетэдэ, «Байгал» журналда, мүн хамтын согсолборидо толилуулһан байха.

Мүнөө үхибүүдтэ зорюулагдаһан авторай багахан повесть болон рассказуудай согсолбори Буряадай номой хэблэлээр гаргагдаба.

Тус согсолборине найруулга-зохёолнуудайнь удхаар уран зурааша О. Цыремпилон шэмэглэһэн байна.

А. АНГАРХАЕВ,
Буряадай номой хэблэлэй редактор.

«МҮНХЭ ХАБАР» ДУУЛАН БАИГ!

Цэрэн ГАЛАНОВТА

«Сарбуу, хүзүүгээ угаажа»
Сарюугаар багаһаа
пураащань—
Сэрэгэй һургуулида саашадаа
Сэнтэйл байгаа ёһотой даа.
Эрьетэ Яруунын энгэртэ
«Эсэгын хүбүүн» бэелээ һэн.
Уран бодолой хэрэгтэ
Утын «Харгы» шэлээ һэн.
«Уһанай урасхал»—эльбүүргэ
Угаажа эрьеэ нураадаг,
«Түрүүшын саһанай» үрда тээ
Тэршээхэн эршээ буураадаг.
Саһата хойто шэлэнүүдтэ
«Сараң хүхы» сууряална.
Тайбан һайхан абяандань
«Тайгын эзэн» һамаарна.
«Алирһанай улайха хаһа»
мэдээд,
Алдангүйгөөр яаралтай
«Намарай гурбан үдэр» соо
Налуухан һараантай гараарай.
Худан, Үдын бэлшэрһээ
«Хун шубуун» дэгдэжэ,
Хойноһоонь «Рэгзэмаа»,
«Дулмаадай»
Холын замда үдэшөө һэн.
Алас үндэр хүтэлнүүд
Алтан нараяа тодонхой,
Мүнгэн сагаан дуулгадань
«Мүнхэ хабар» дуулан байг!
«Жаргал» гээшые эдлэжэ,
Жэргэн, дуулан ябахыеш,
«Этигэл» һайхан заяагаар
Этигэн шамдаа хүсэнэбди!

Булат ЖАНЧИПОВ.

СОГТО ҮБГЭНЭЙ ХӨӨРӨӨН

— Мүнөөмнайшье даа, бүхы юумэн машина, техникын ашаар хэгдэдэг болоо ха юм даа, — гээд, Согто үбгэн гааһаа түлеэнэй үзүүртэ тоншобо. — Урдань, илангаяа дайнай үедэ, одоол үйлөө үзэгшэ һэмди. Эрэшүүлшье нэгэн-хоёр... Юун эрэшүүл гэжэ даа, үхибүүд, сэрэгэй албанһаа голуулһан үбгэд байгаа гүбди даа. Энэ Баруун-Голой хоер зуун гектарые хүлһөөнь буулгаха гэжэ хүлһөө яһалахан адхагша һэмди.

—Эндэмнай аяар хоёр зуун гектар юм гү, таабай, — гэжэ түүдэгэй баруун тээ һууһан эдирхэн Бато-Очир асууба. — Үгы, теэд та гансаараа яажа иимэ ехэ газар үһалаа гээшэбта?

—Огторгой оньһон техникэ хоёр туһалалсаа юм ааб даа, — гэбэ Согто үбгэн.

Үбгэн Согто үдэрынь балай юумэ хэдэггүй, тармуурай хүхарпан шүдэ заһаха, нэгэ хэдэн хажуур дабтаха, схэнхидээ нюргаа үргэлөөд, шанар шалгажа ябаха тушаалтай юм һэн.

— Харин энэ хоёр зуун гектарай үбһэ соможо абаха гээшэш гайтайл һэн даа, — гээд, Согто үбгэн һанаа алдана. — Үхибүүн ябахадаа тэнэгшэг байгаа гүбши даа. Тиихэдэ би арбан дүрбэнһөө үлэжэ ябаа һэм. Улаан-Үдын ФЗО-до һуража байһанаа зунай амаралтада гэртээ ерэбэ гээшэб. «Үбһэ хуряалгада ябалсахат, колхоздоо туһалалсахат», — гэпэн байгаа. Арай гэжэ гэртээ орожо, сай ууханаа. һуутарнаи, һаяхан манай колхозой түрүүлэгшэ бололон, дайнһаа эрэмдэг болоод ерэһэн Буда Данзанов түн-тан гэһээр орожо ерээд. намайе томо хүндэл адляар хүндэлжэ, гарыем шангаар адхан, энэ тэрэ юумэ һурасагаан, халуун сай һорон һуухадаа; «Үбһэ хуряалгамнай эхилхэнь. хүнүүд үсөөн, ажал ехэ, бидаал болоод байна даа»,—гээд, һанаа алдаба.

— Би үбһэндэ гаралсаха гэжэ ерээлби, — гэбэб.

—«Гаралсаха» бэшэ, үбһэшэдэй звеное ударидахаш. Иимэ багжагар томо эрэ хүниие хаанаһаа олохобши. Одоол урдаа хараха хүмнай ши болоод байна гээшэлши, нүхэр. Баруун-Голой звеное даалгахабди. Будын Жаргалые мэдэхэ гүбши даа. Хоюулан үбһэ сомохот. Нимажамса абгай таанадаар ябалсаха, хажуур дабтаха, сомоо нюруулха. Аяар гурбан эрэшүүл ябахатнай гээшэ. Хажуудатнай зургаа-долоон һамгадые үгэхэбди. Бухал шэрэхэ хоёр үхибүүд ошолдохо, үшөө гурбан морин, нэгэ сар. Иимэл даа, гол хүсэнтнай гэхэдэ. Тэндэтнай ехэдээл һаа, хоёр зуугаад гектар болохо ёһотой.

— Үгы, теэд Нимажамса абгайда звено даалгахаяа яагаа гээшэбта? Битнай тиимэ томо тушаал даажа бирахагүйлби.

—Бэемни муу гэнэл даа, нээрээшье муудашоол даа, наһатаншье болоо гээшэ ааб даа, баарһан. Ши хэды олон зун үбһэндэ яоалсана гээшэбши, ойлгожо ядаха юун байхань һэм. Энэ манай колхоздо оройдоол зуун гушаад урхэтэ айл, аяар жаран долоон эрэшүүлнай сэрэгтэ мордонхой байна бшыош даа, —гээд, Буда Данзанович баһа дахин хүндөөр һанаа алдаба. —Цыбикжап Дашиевичайда нэгэ һайн хажуур бии юм гэжэ дуулаа һэм. Хуушанай, Цыбикмидтэй һайнаар хөөрэлдөө һааш, үгэхэдөө болохо. Харин намай дуулгаа һэн гэжэ бү хэлээрэйл даа, —гээд гаража ошобо.

Теэд яахабши даа, хэдэн хүнүүдые толгойлжо, ударидаха тушаалтай болоһон хүн хадаа һахы һалаг гүйжэ, тоног зэмсэг, мори унаа абаад лэ, энэ Баруун-Голдо буужа ерээ бэлэйбди. Ароаад хүн арга шадалаараа оролдожо, үбһэ тэжээл бэлэдхээ болонобди. Үглөөнэй бүрэнхыдэ бодоод үдэшын харанхы болотор сабшанабди.

Хажуурни хурса даа. Цыбикмидэй үгэһэн суута хажуур юм. Зургаан һөөм тухай болохо. Манай звеногой сабшалгаяа дүүргээд байтар, Буда Данзанович хахад хониной мяха гансагалпан. юундэшьеб ехэ баяртай юумэ хүрэжэ ерээд хэлэбэ:

— Үсэгэлдэр правлениин суглаа зарлажа, бригадирнуудай мүрысөө эмхидхэхэ гэжэ шиидээбди.

— Тэрэмнай юун гээшэб?—гэбэб.

— Бригадирнуудаар томилогдоһон хүбүүдаймнай хэнинь бэрхэ хажууршан юм ааб гэжэ тодорхойлхомнай. Зүүн-Голоймнай эхинэй бригадада таба-зургаан гектар буусын газар, хоер гектар тухай һобхо үлэшоод байна.

— Үгы, теэд тэдэшни морин косилкатаи ха юм,— гэхэдэм, түрүүлэгшэ гараараа зангажархеод:

— Хаеэ саашань, тэрэшни хахад ногооемнай газартань үлөөжэрхинэ, тиигээд болюулаабди, — гэбэ

«Эх, мэхэтэйхэн лэ түрүүлэгшэ байнаш даа. бригадирнуудай мүрысөөн гэжэ байжа гоёор хөөрөөд лэ тэрээхэн сабшалангаа гар хажуураар хиргүүлаад абаха һанаатай энеэохилжэ һууна ха юмши», — гэжэ дотороо бодоноб.

—Тэрэ мүрысөөмнай нүгөөдэр үглөөгүүр эхилхэ. Ши, үглөөдэр колхозойнгоо түб хүрэжэ хоноод, Зүүн-Гол ошохо болоолши даа. Эгээ эрхимдэтнай эрьо хонин байха бшыбы даа. — гээд , түрүүлэгшэ эрхы хургаа ёдойлгобо. Гэнтэ хажуурни ухаандам ороодхибо. «Хажуурынь наринаар абажа ябахаб», — гэжэ Цыбикмит абгайе хэды найдуулаа гээшэ һэмнайб. «Энэмнай аяар үбгэ эсэгэһээ дамжажа ерэһэн юм гүбэ даа», — гээ бэлэй. Тэрэ хажуурни дундуураа хурга тухай гэхээр нарин болошоо ха юм. Шулуутайл газарай дайралдаал һаа, һалгааха гүби даа гэжэ досоогоо шэбшэжэ һууна б.

Буда Данзанович бодолым тааһандал:

— Шинии хажуур яһала һайн гүб даа. Зүүн-Голой бригадир Молондо баһал иимэ зургаан һөөм хажуур харана һэмби. Дунда-Голой Дамдинжабта табан һөөм хахад яһала хурса хажуур байна бэлэй. Юрэдөөл, эдэ зургаан бригадирнуудайнгаа хаба шадалые сэгнэжэ сэнгэхэмнай гээшэ. Эрэ хүнүүдэй зориг, хүсэ харахамнай. Хоёр гектар зорюута үлөөгөө һэмди. Одоол тэндэһээ мүрысөөгөө эхилхэбди. Бригадирнуудта булта ндань хэлэгдээ, ехэ дуратайгаар зүбшөөнэ бэлэй. Илангаяа Молон ехэ баярлана, шолмо, — гээд түрүүлэгшэ энеэбэ.

«Сажан үргэн мүртэй, һайн хажуууртай, шадал тэнхээ ехэтэй Молон эрьс хони шагнал абахаб гэжэ бэедээ найдашоод һууна ёһотой, шүдхэр», — гэжэ досоогоо бодоод. залуугайнь хорхой хүдэлдэжэ:

— Туршаад үзэхэл болоо гүбди даа,—гэжэрхибэб.

— Турша, турша, хүнэй саана хүн, хүлэгэй саана морин байдаг юм,— гэлдээд, һамгад шууялдашаба.

— Эндэхи тармалгаяа үглөө, нүгөөдэрһөө дүүргэхэтнай гээщэ, шинии орондо Жаргал үлэнэ аабза. Нимажамса абгаймнай байна, — гэһээр түрүүлэгшэ уухилан бодожо, уяатай морин тээшээ ошобо.

...Колхозой түрүүлэгшэ, парторг, малай бригадир гэһэнгүүд сабшагдаһан мүрэй эхиндэ зэргэлэн зогсоно. Бидэнэй мүрысэхые харахаяа ерэһэн үбгэд, хүгшэд, үхибүүдшье... Бидэнэр, зургаан хүбүүд һаял арбан табаяа хүрэжэ ябабашье һаа, колхозойнгоо үбһэшэдэй бригадые даагшад — урдаа хараха хүнүүдынь хоёр-гурбан гектар тухай болохо сабшалангай зэргэдэ зогсонсбди. Түрүүлээд Молон. тэрэнэй удаа Дамдинжаб, би, Зэгбэ, Цыренжаб, Митэб — урилдахаяа байһан морид шэнги тэсэжэ ядан байнабди. Тууха мүрнай хорин сажан, зөөлэн, һэбхи ногоон. Урда үдэрынь зурлаа гаратар дабтаһан хажуурнуудаа шангаар адханабди.

Буда Данзанович ута мүнгэн ооһортой часаа хаража: «Эхилэгты!» гэһэн дохёо үгөөдхибэ. Зургаан хажуур могой шэнги зурагас гэлдэн. ногоо руу шургашаба. Урданай гэжэ суурхаһаң хажуур нээрээшье «эсэдэггүй» байһан юм. Молон алда мүр абаад, алхалаад шахуу ябашаба даа. Бидэндэ орходоо бэеэр томо, дүйтэй. дүршэлтэйшье хажууршаң һэн. Тэрэмнай табан мүртэ Дамдинжаб бидэ хоёрһоо хахад мүр түрүүлээд һахы-һалаг гүбижэл ябана. Нэгэ час соо хажуур дабтахагүй, амархагүй ёһотой байгаабди. Оройдоо часщье болоогүй байхада, тэрээхэн сабшалан хүбүүдэй хүсэндэ һэжэрэгдэшэһэн хэбтээ бэлэй.

Молоной хурса хажуур үдхэн ногоон доогуур ялагас гэнэ. «Шард» гэһэн абяанай дуулдахада, тэбэри шахуу үбһэн шэдэгдэшэнэ. Эндэ һобходол адляар хахад алхам хэхэгүйш, ехэдээл һаа, һөөм һөөмөөр эдюулхэш. Табадахи мүрөө абажа ябахадаа, Дамдинжаб бидэ хоёр Молонһоо оройдоол арбаад далайса хойнотоод ябанабди. Бэшэмнайшье тиимэ ехээр гээгдэнэгүй, юрэл ана-мана дабшана хэбэртэйбди. Үглөөгүүр Моломнай дан ехээр хүсэлжэрхёо ха. Халууншье боложо эхилбэ даа. Наранда дүрэһэн мэлигэр бэенүүднай хүлэржэ, тоһо лэбшэжэ байһандал ялагашалдана.

Долоодохи мүртөө ороод ябатараа (арбаад мүр абаад амарха ёһотойбди), тээ урдамнай ябаһан Молоноймнай хажуур «хан» гэшэбэл даа. Тэрэнэй зогсожо, хажуурайнгаа түүрэһэн эриие үрэһөөр, лабаадхадаһаар байтарнь, бидэ шэнэ мүртэ орошоһон байбабди.

Тэрэ үдэшэ эрье хони гаргажа, садатараа мяха эдижэ хоноод. үглөөдэрынь. үдэһөө үнгэржэ байхада, тэрэ табан гектар сабшалангаа хүлһөөнь буулгажархиһан байбабди.

Молоной хажуурай түүрэһэнэй гэмээр буусын унанги ногоондо Дамдинжаб бидэ хоёр түрүүлжэ гараа һэмди. Теэд мүрысөөнэй юрэнхы дүн гаргахада, сажан мүртэй, һайханаар сабшаһан Молондомнай нэгэдэхи һуури олгогдоо бэлэй. Тэрээндэ зуун түхэриг шан барюулагдаа. Бидэндэшье шагнал үгтөө һэн.

— Иигэжэ тэрэ холын дайнай үедэ хүн зониие, багахан үхибүүдые хүдэлгэжэ, урмашуулжа шададаг һайн түрүүлэгшэ —Буда Данзанович гэжэ хүн байһан юм даа. Тиигэжэ бидэнэр, үхибүүд, ажалай амта үзэһэн. томо хүнүүд боложо ябаһанаа ойлгоо бэлэйбди. Зай, нүхэд, үглөөгүүр эртэ бодохо зон хадаа отог руугаа орожо, хонхойе даа,— гээд Согто үбгэн ехэ анхаралтайгаар шагнажа һууһан үбһэшэдые энеэбхилэн хараад, отог руугаа шургашоо һэн.

В. ЛУБСАНОВ.

ЯБАГАН ШОГУУДҺАА

ТӨӨШЭ ГАМБАЛ

соо орожо, харагдахаяа болишобо.

Энээниие харахадаа, Гамбалай зүрхэниинь ёг гэжэ шангаар сохилоод, үгзага-тагзага гээд абаба.

Һүүлдэнь тэрэ дэгээ хүлөөрөө сухалтайгаар агаар сабшан. ууса дээрэхи зүзаан арьбайгаа үбшэнтэйгөөр зулгаажа бажуугаад: «Эндээ ходол залхуўржа хэбтэһээр. һамгаяа оро һэегүйгөөр алдахаяа байна хаб... Бишье тэдэнһээ дутуугүйгөөр гүйжэ, харайжа шадахаб»,—гэбэ.

Хожомынь Гамбал үглөөгүүр бүхэндэ һамгантаяа сугтаа, нэгэшье алхам гээгдэнгүйгөөр. шугы бургааһан соогуур гүйлдэдэг болоо һэн. Һарын туршада гүйгөөд байхадань , бүдүүн гэдэһэниинь шуурэжэ, бэень сарюун хүнгэн шэнги болошоо һэн.

Иимэ болоһондонь һамганииньшье үбгэндөө үлүү дуратайгаар хандажа эхилээ бэлэй.

БАРДА НОХОЙ

Манай хүршындэ Барда гэжэ нэрэтэй ехэ һонин зантай нохой бии юм һэн.

Тэрэ нохой нэрыень хубилгажа, «Барбос» гэжэ зорёон дуудаһан хүнэй урдаһаа уууртайгаар хараад. ехэ муухайгаар хэрхирдэг бэлэй.

Нэгэтэ хүршымнай бишыхан басаган: «Юундэ Бардамнай нэрыень буруугаар хэлэхэдэ, дан ехээр сухалдажа. үһоэе үрзылгэнэ гээшэб?» — гэжэ эсэгэһээ асууба.

Тиихэдэнь эсэгэнь: «Шамайешье буруугаар нэрлэжэ, «Даримаа» гэхын орондо «Рима» гээ һаань, уурлаха бэшэ гүш?»— гэжэ тэрээндэ харюусаба.

Хэншье өөрынгөө түрэлхи нэрые гамнажа ябаха ёһотой ха юм даа. Эртээнһээ ойлгог.

Ш-Н. ЦЫДЕНЖАПОВ.

«ДАЙН БУ БОЛОГ ЛЭ...»

Дүлэтэ жэлнүүдэй баатарнууд

Совет арадай, бүхы дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүн түрэлтэнэй баяр баясхалангай оршон байдалда тэмдэглэдэг майн 9-нэй Илалтын һайндэрэй урдахана Суворовой, Кутузовай орденто Хинганай болон Витебскын Улаан тугта гвардейскэ ар-

тиллерийскэ 3-дахи дивизиин ветеран Николай Степанович Поварнинние 70 наһа гүйсэһөөрнь дайшалхы нүхэдынь хани халуунаар амаршалаа һэн...

Николай Степановичай дайшалхы замые хаража үзэхэдэ, тэрэ үеын залуу хүбүүдэй намтарһаа ямаршье онсо илгаа байхагүй. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу-ехэ дайнай түрүүшын үдэрнүүдһээ Забайкалида бүридхэгдэһэн артиллерийскэ бригадада сэрэгэйнгээ албаэхилээ юм. Тиин 1943 ондо, Эхэ оронойманай хуби заяанай шиидхэгдэжэ байһан хатуу шэрүүн үедэ, тэрэнэй дивизи Верховно Главнокомандованиин резервдэ ороод, шанга байлдаануудта хабаадалсажа, алдар солотой дайшалхы зам гаталһан байна. Тодорхойлбол, Елни, Смоленск, Рославль хотонуудые фашистнуудай эзэмдэлгэһээ сүлөөлөө. Добтолхы «Багратион» гэжэ операцида хабаадажа, Белоруссиин ба Литвагай газар дайдые аршалалсаад, эзэрхэг түрэмхэй самурайнуудые Хитадһаа ба Корейһээ намнажа, дайн сэрэгээ дүүргэһэн намтартай юм. Хатуу шанга тэдэ байлдаануудта Н. С. Поварнин түрэл дивизиингээ бүридэлдэ ябалсаа һэн.

Фашис Германиие илаһаар 30 жэлэй ойн баярай үдэр дайнай бүлэг ветерануудай дунда яһала сула, хүдэр бэетэй, сэхэ харасатай хүнтэй танилсаа һэм. Тэрэ сагһаа хойшо Николай Степановичтай танил тала, ёһотой нүхэд болоо бэлэйбди.

Анха түрүүшынхеэ уулзахадаа, дайнда ябаһан тухайгаа хөөрэжэ үгыт гэхэдэм, миһэрээд, мүртэй юумэ тэрэ хэлээгүй һэн. Һүүлдэнь хэды дахин уулзажа, ажабайдал. залуушуул, дайнай үе тухай хөөрэлдөөнүүдһээ уламжалан, тэрэнэй намтарые һайн мэдэхэ бологдоо бэлэй.

Николай Степанович дайнай үедэ юрын лэ жолоошон ябаһан юм. Дарнин утаагаар анхилһан тэдэ жэлнүүдтэ олые хараһаншье, олые үзэһэншье байха. Жэшээлбэл, Кенигсберг хото шадархи байлдаануудта «ЗИС» машиныгаа жолоое орхёод, үхэр бүүгэй расчедой тагнуулшан болобо. Эндэл харуулһан баатаршалгынгаа түлөө Улаан Одоной ордсноор, «Дайшалхы габьяагай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаа һэн.

Дайнай үедэ элдэб эсын ушарнууд болодог һааб даа. Николай Степановичтай нэгэ нимэ ушар тохёолдоо юм...

Ажаглан тагналгын пунктын барилгада машинаараа модо шэрэжэ ябатараа, залуухан лейтенант хүбүүе кабинадаа һуулгаба. Тиигээд харгыгаараа саашалжа, түрүүшынхеэ фронт ерэһэн хори наһатай Александр гэжэ нэрэтэй тэрэ хүбүүнтэеэ танилсажа үрдеэд байтарнь, хүсэ схэтэй тэһэрэлгэ боложо, машинань өөдөө дэгдэхэдэл гэбэ. «Ханааб руу һүрэ», — гэжэ хашхараад, бушуу түргэн өөрөө тиишээ мухаряа һэн. Хэдэн минутын үнгэрһэн хойно буудалга замхаба. Тооһон болошоһон ханааб cooһoo бодоходонь, лейтенант хүбүүн хүндөөр хүлөө шархатаһан, мэдэрэлгүй хэбтэбэ. Олоһон бүдөөрөө хүлыень ябууд боогоод, дүтын полевой госпиталь абаашаа һэн...

Дайнай дүүрэхэдэ, Николай Степанович түрэл Кабанскынгаа район бусажа, ашаанай машинануудые дахин жолоодожо эхилбэ. Кабанскын райбыткомбинадта (мүнөө хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын үйлэдбэриин районно управлени) үни удаан сагта хүдэлөө. 67 наһаяа гүйсэхэдөөл, амаралтада тэрэ гараһан юм. Тэндэ эрхимээр хүдэлһэнэйнгөө түлөө оло дахин урмашуулагдаһан байха.

Хүндэ үхэр буунуудай 99-дэхи бригадын ветеранууд дайнда унаһан нүхэдөө мартадаггүй. Энэ бригадын ветерануудай совёдэй үүсхэлээр 1977 ондо Витебскэ областиин Лиозненско районой Крынки тосхон шадар баатарай үхэлөөр унаһан 254 сэрэгшэдэй нэрые мүнхэлһэн дурасхаалта хүшөөе Н. С. Поварнин нүхэд-ветерануудтаяа бодхоолсоо һэн.

Николай Степановичай бүлын альбом соо тэрэнэй дайшалхы нүхэдэй олон фотозурагууд бии. Тэдэнэй заримантайнь уулзадаг, олонхидтойнь бэшэг абалсадаг. Дала наһатай болоһон үдэрөө Николай Степанович бригадынгаа ветерануудай совёдһээ амаршалгын бэшэг абахадаа, холо, дүтэ ажаһуудаг дайшалхы нүхэдөө дахин-дахин дурдан, дүлэтэ жэлнүүдэйнгээ үйлэ хэрэгүүдые һанажа, тиимэ дайн бү болоһой, амгалан тайбан ажаһууял гэжэ бодомжолон байгаа бэлэй.

В. ЦИБИН,
КПСС-эй Кабанскын райкомой инструктор.

ҮНГЭРҺЭН сезонойнгоо үрэ дүнгүүдые согсолжо байхада, урмашан бахархамаар үйлэ хэрэгүүд олоороо һанагдаадхина. Театрайхидай Москва хотодо үнгэргэгдэһэн Буряадай литература болон искусствын декадада хабаадалсаһанһаа эхилээд, республикынгаа байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан тусхай концертнэ программа бэлдэлгэ хүрэтэрнь ухаан сэдьхэлдэ хадуугдаһан үйлэ ушарнуудые захаһаань тоолохоор. Гадна театраймнай коллектив байгша оной июль, август һарануудта Эрхүү, Шэтэ хотонуудаар айлшалжа, 40 мянган шахуу харагшадые удха түгэлдэр зүжэгүүдээрээ хүжарлуулһан байна гээд тэмдэглэлтэй.

Эрхүү хотын харагшадай анхаралда 16 зүжэг дурадхаһан байгаабди. Тэрэ тоодо

МОНГОЛ ОРОН МОРДОХЫНГОО УРДА

суута классигуудай, мүнөө үеын мэдээжэ совет композиторнуудай оперо болон балетүүд, театраймнай түрүү артистнуудай зохёохы ажалда зорюулагдаһан тусхай үдэшэнүүд оролсоо.

Шэтынхидтэ 18 зүжэг харуулагдаа. Гастрольнуудайнгаа үедэ театрэйхиднай. үдэшэ бүриингөө зүжэгүүдэй хажуугаар үдэрынь хүдөө нютагуудаар аяншалжа, ажалшадтай уулзахадаа, али алиндаа туһатай уулзалгануудые хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг байгаа. Областиин түбһөө холо бэшэ оршодог Хүхын аршаан, Молоковко, Дарһан курортнуудта артистнарнай айлшалжа, тэндэ амарагшадые һонирхолтой зүжэгүүдээрээ баясуулаа. П. И. Чайковскиин «Хун шубуута нуур», А. Аданай «Жизель», Д. Пүчиниин «Чио-чио-сан» гэһэн зүжэгүүд бүгэдэ харагшадта һайшаагдаһан байна гэжэ тэмдэглэхээр.

Мүнөө театраймнай зохёохы коллектив 44-дэхи сезоноо амжалта түгэсөөр угтахые оролдон, республикынгаа хүдөө нютагуудаар аяншалжа, хүжарлама һонин зүжэгүүдээ харуулжа байнхай. Артистнуудаймнай 3 концертнэ бүлэг Агын автономито округоор, Хориин, Хэжэнгын, Зэдын, Сэлэнгын районуудаар ябажа ерээд, республикынгаа бусад нютагуудаар гастрольнуудаа үргэлжэлүүлхээр зоригжонхой.

1983—1984 онуудай сезондо театртамнай хэдэн шэнэ зүжэг найруулан табигдаха юм. Тэрэ тоодо М. Мусоргскиин «Борис Годунов», З. Бажовой «Сэдьхэлэй һайхан эрмэлзэл», Г. Доницеттиин «Дон Паскуале», А. Кулешовой «Тэрэнги» гэһэн оперонуудые, П. Чайковскиин «Нойрсоһон хүүхэн», А. Юхановай «Кыз-Жибек» гэһэн баледүүдые харагшадтаа бэлэглэхээр харааланхайбди. Мүн тиихэдэ Галина Шойдагбаева, Вячеслав Бальжинимаев түрүүтэй бэлигтэй залуушуулай тоосоото концертнүүд шэнэ сезондо үнгэргэгдэхөөр түсэблэгдэнэ.

Һаяын үдэрнүүдтэ театраймнай мэдээжэ артистнар хүсэшэ Монгол орондоо айлшалжа, тэндэ үнгэргэгдэхэеэ байһан совет-монгол хани барисаанай заншалта һарада хабаадалсахань. Тодорхойлон хэлэбэл, энэ ехэ һайндэр хадаа Агууехэ Октябриин 66 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Монголой Арадай Республикада үнгэргэгдэхэ СССР-эй үдэрнүүдтэ Буряадай АССР-эй коммунис байгуулалтадаа түйлаһан амжалтануудай харалга болохо юм. Театраймнай түрүү бэрхэ артистнар тэндэ Д. Пүчиниин «Чио-чио-сан», П. Чайковскиин «Евгений Онегин» гэһэн оперонуудые, А. Аданай «Жи-

АЯЛГА ДУУНУУД

Буряадай АССР-тэхи коммунис байгуулалтын жэшээ дээрэ Монголой Арадай Республикада үнгэргэгдэхэ СССР-эй үдэрнүүдтэ хабаадалсахынгаа урда тээ Буряадай Ленинэй орденто гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театрай дуушад: СССР-эй арадай артист Ким Базарсадаев, РСФСР-эй арадай артист Дугаржаб Дашиев болон М. И. Глинкын нэрэмжэтэ дуушадай бүхэсоюзна конкурсын лауреат Вячеслав Бальжинимаев гэгшэд Улаан-Үдыңгөө олониитын урда концертнүүдые үгэнэ.

Ородой, совет болон дэлхэйн хүгжэмэй классикын зохёолнуудһаа абтаһан дуунуудые, оперонуудые, опереттэнүүдһээ аринуудые республикымнай мэдээжэ дуушад Улаан-Үдын П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо гүйсэдхэнэ.

Манай корр.

СОЁЛОЙ ҺОНИН

ШЭНЭ КОНКУРС ЭХИЛБЭ

«Дуун—эб найрамдалай демократиин, хүнэй түлөө тэмсэлэй зэбсэг» гэһэн урила доро октябрь—ноябрь һаранудта республикадамнай гитарна дуунай республиканска I конкурс үнгэргэгдэхэнь. Совет патриотическа дуунуудые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, уран һайханай коллективүүдэй, дуушадай репертуарые саашадань улам хүгжөөхэ гэһэн зорилгые Буряадай облсовпрофой президиум ба Буряадай ВЛКСМ-эй обком конкурсдо хабаадагшадай урда табина.

Конкурсдо хабаадаха ажалша коллективүүдэй түлөөлэгшэд, соёлой байшангай болон клубүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, дээдэ ба тусхай тусхай дунда һургуулинуудай студентнэр, һурагшад мүнөө үеын комсомол, залуушуул тухай, тиихэдэ сэрэгэй-патриотическа, эб найрамдал, Эхэ орон тухай дуунуудые гүйсэдхэхэ ёһотой. Конкурсын гуримай ёһоор, дуушан бүхэн заабол гурбан дуу хангюурдаха, мүн лэ өөрынгөө зохёоһон дуу гүйсэдхэхэдэ болохо.

Энэ конкурсын нэгэдэхи шата республикымнай бүхы хото городуудта, хүдөөгэй районуудта үнгэргэгдэхэ юм. Тэндэ илаһан дуушад Улаан-Үдэ хото ерэжэ, ноябриин 20-ной үдэр. нарин сэмбын комбинадай «Текстильщик» гэжэ соёлой байшан соо үнгэргэгдэхэ түгэсхэлэй концертдэ хабаадаха ёһотой.

Концертын удаа тусхай комисси конкурсдо илаһан, шалгараһан дуушадта үнэтэ шангуудые, болон грамотануудые барюулха юм. Шангууд тухай тодорхойлон хэлэбэл, «Эб найрамдал ба арадуудай хани барисаан тухай дуу эрхимээр гүйсэдхэһэнэй түлөө» гэжэ Буряадай облсовпрофой, «Комсомол ба залуушуул тухай дуу эрхимээр хангюурдаһанай түлөө» гэжэ ВЛКСМ-эй обкомой, мүн Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомой соёлой таһагай шангууд конкурсдо илагшадта барюулагдаха байна.

Манай корр.

«САЯАН»—МАНАЙ АЙЛШАН

ТУВЫН АССР-эй «Саяан» гэжэ арадай ансамбль манай республикада октябриин 1-дэ айлшаар бууханиь. Тус ансамблиин программада тува арадай дуунууд. хатар олоор оруулагданхай. Гадна манай айлшад СССР-эй арадуудай дуу. ... уран гоёор гүйсэдхэхэ байна.

Дурсагдагша ансамблиин программа Ленинград хотын бүхэроссиин творческо мастерскойдо бэлдэгдэһэн юм.

Г. ПЕТРОВА.

СПОРТ

НЭГЭН ДОРО ГУРБАН МАСТЕР

Тульска областиин Донской хотын механическа заводой стадион дээрэ һур харбалгаар «Спартак» бүлгэмэй Россоведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Энэ мүрысөөндэ Мурманска, Московско, Орловско, Тульска, Челябинска, Шэтын областьнуудай, Хойто-Осетиин, Башкирай, Тувын, Яхадай, Буряадай АССР-нүүдэй команданууд хабаадаһан байна. Манай «Спартагай» спортсменүүд гурбан командаһаа бүридэһэн байгаа.

Манай республикын һур харбагшад илангаяа һайн бэлэдхэлтэй байһанаа түрүүшын үдэрһөө харуулба. СССР-эй спортын мастернууд Константин Эрдынеев, Владимир Алянчиков, Башкирай АССР-һээ ерэһэн спортын мастер Хабир Янбаев, Улаан-Үдын түлөөлэгшэд аха дүүнэр Сергей болон Алексей Черняагууд гэгшэдэй дунда илангаяа шанга тэмсэл болоо.

Эндэ Улаан-Үдын харбагша Константин Эрдынеев, манай республикын түлөөлэгшэ, спортын мастерта кандидат Намжилма Шутукова гэгшэд түрүүлжэ эхилбэ. Нютагаймнай басаган Намжилма эндэ СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргээ. Шутукова 70, 60, 50 метрэй зайнуудта түрүү һууринуудые эзэлһэн аад, 30 метртэ республикынгаа хоёрдохи командын түлөөлэгшэ Людмила Будаинда шүүгдэбэ. Людмила СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргээ.

Спортын мастерта кандидат Сергей Черняк 50 метрһээ харбахадаа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, харин М-1 упражненеэр СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэһэн байха юм.

Дүрбэн үдэрэй туршада үргэлжэлһэн мүрысөөнэй дүн гаргахада. Намжилма Шутукова—2324, Людмила Будаин, —2277, Гэрэлма Цыремпилова 2252 очко абажа, түрүүшын гурбан һуури эзэлхэһээ гадна, «Спартак» бүлгэмэй Россин совёдэй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Эрэшүүлэй дундаһаа Константин Эрдынеев 2370, Владимир Алянчиков —2306, Сергей Черняк 2293 очко абажа, түрүү һууринуудые эзэлбэ.

Команданууд хоорондын мүрысөөнэй дүн гаргахада, манай хоёр команда түрүүшын һууринуудые эзэлээ. Гурбадахи һуурида Башкирай АССР-эй команда гараба.

Манай «Спартак» бүлгэмэй 14 спортсмен эндэ үлэнхэй. Тэдэнэр байгша оной октябриин 3—4-дэ «Спартак» бүлгэмэй Түбэй совёдэй, мүн РСФСР-эй кубогто хүртэхын түлөө Трускавец, Кисловодск хотонуудта үнгэргэгдэхэ мүрысөөнүүдтэ хабаадаха юм.

Н. ИВАНОВ,
мүрысөөнэй ахамад секретарь, республиканска категориин судья.

БОЛЗОРҺООНЬ УРИД

«Бурятгеология» нэгэдэлэй подразделениинүүдэй коллективүүд гол үрэ дүнгүүдэйнгээ талаар юһэн һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ. Тэдэнэр геологическа бэдэрэлгэнүүдэй, газар үрэмдэхэ ба малтаха, мүн Эгэтын плавикова шпадай, Ошурковай апатидай уурхайнуудай ашагта малтамалнуудые шанаржуулха талаар худэлмэринүүдаа дүүргэһэн байна.

Нэгэдэлэй дэргэдэхи ашагта малтамалнуудай нөөсын талаар территориальна комисси Нарин-Шэбэрэй хирпиисын болон керамикын шабарай баялигые элирүүлһэн геологуудай багсаамжые батална. Һаяын сагта тэрэ уурхай «Бурятстройматериалы», «Бурятмежколхозстрой» гэжэ нэгэдэлнүүдтэ ашаглагдахаар дамжуулагдаха юм.

Манай корр.

ОЙН АЖАХЫДА ТУҺАЛНА

—Байгалай лесхозой дүршэл схэтэй мэргэжэлтэдэй хүтэлбэри доро хүдэлнэбди. Ой модоёо аршалан хамгаалха гээшэ аша туһатай хэрэг шуу. «Ногоон патрулиимнай» гэшүүд энээниие дууһан ойлгодог, — гэжэ Прибайкалиин районой Түрхын дунда һургуулиин һурагша Светлана Максимова хөөрэнэ.

Эдиршүүл Байгалай лесхозойхидто туһалжа эхилһээр үниинэй юм. Эндэхи һургуулиин дэргэдэхи лесничество 1974 ондо байгуулагдаа һэн. Ахалагша классай һурагша Николай Васильев лесничий болгон томилогдоо бэлэй. Багша Надежда Матвеевна Степанова, лесхозой мастер Фаина Демидовна Кухтина гэгшэд лесничествын хүдэлмэриие хүтэлбэрилдэг юм.

Ойн ажахын хүтэлбэрилэгшэд һурагшадта элдэб даабаринуудые үгэдэг. Үнгэрһэн жэл соо эм домдо ородог 50 килограмм ургамал суглуулжа, аптекэдэ тушааһан юм. Мүнөө жэл лесничүүдтэй суг 55 гектар газарта модо һуулгаһан, модоной набшаһа гэмтээдэг хорото хорхой шумуул хюдаһан байна.

Лекторнүүдэй бүлэг һурагшадай лесничествэдэ эмхидхэгдэнхэй. Ой модон соо түймэр һэргылхэ талаар 4 лекци һургуули соогоо, мүн һуурин хүн зоной урда уншаа һэн. Хабартаа, түймэрэй носомо аюултай хаһын болоходо, ухибүүд Горячинск, Соболиха, Исток ошоһон харгынуудаар рейднүүдые үнгэргэдэг юм. Түрхэ голойнгоо эрьеые, Байгал нуур шадархи газарые ариг сэбэр байлгахын тула ехэ оролдолго гаргадаг. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнһаа бусажа ерээдүй сэрэгшэдэй дурасхаалые мүнхэлһэн хүшөөе тойруулан ногооруулан, ёһотой сэсэрлиг мэтэ болгоо һэн.

З. КОНОГОРОВА.
Прибайкалиин район.

ТАСС • АПН • ХИЛЫН СААНАҺАА

ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ АМИДАРАЛ ХАНГАХЫН ТУЛА

БЕРЛИН. Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхуулхагүйн тула парламентскэ үүсхэлнүүдые гаргаха, олониитээрээ буруушааха, манай газар дэлхэй дээрэ амидарал хангахын тула политическэ ажал ябуулгын бүхы арга боломжонуудые хэрэглэхэ шухала гэжэ Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй, Германиин коммунис партиин правлениин ба Баруун Берлинэй социалис нэгэдэмэл партиин правлениин бүхы коммунис ба хүдэлмэриинэй партиин удаг, мэргэжэлтэ болон залуушуулай холбоонуудта, Европын бүхы хүнүүдтэ хандаһан уряа дотор хэлэгдэнэ. СЕПГ-тэй ЦК-гай Генеральна секретарь Эрих Хонеккер, ГКП-гэй түрүүлэгшэ Герберт Мис, Баруун Берлинэй СЕП-эй түрүүлэгшэ Хорст Шмитт энэ уряада гараа табиһан байгаа.

Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ шэнэ ракетэнүүдые ФРГ-дэ тараан тодхохые түсэблэжэ байһанһаань уламжалан, немец газар дээрэһээ—Германиин Федеративна Республикын газар дээрэһээ шэнэ дайнай аюул дабтагдахадаа болохо байна гэжэ документ дотор тэмдэглэгдэнэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, эдэ ракетэнүүд түрүүлэн добтолхо, СССР болон бусад социалис оронууд руу шэглүүлэгдэһэн буу зэбсэг болоно бшуу. Эдэ ракетэнүүд стратегическэ буу зэбсэг болоно. Тэдэниие тараан тодхолго сэрэгэй-стратегическэ хүсэнүүдэй тэнсүүриие буруу һүргэхэ байна.

Германиин Федеративна Республикые түрүүлэн сохилто хэхэ США-гай ядерна буу зэбсэгые тодхон табиха талмай болголго ФРГ-е өөрыень үгы хэхэ аюулые үргэдхэхэһөө гадна, Европын бүхы арадуудай аюулгүй байдалда, ажабайдалда уршаг тойбо татаха байна.

С. НУЙОМЫН МЭДҮҮЛГЭ

БЕЛГРАД. ООН-ой Аюулгүйн Совёдэй 435-дахи тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлгэ Намибиие колониин байдалһаа бүрин хүсэдөөр гаргажа шадаха юм гэжэ эндэ ерээд байһан Баруун-Урда Африкын арадай эмхиин (СВАПО) президент С. Нуйома мэдүүлбэ. Хэрбээ Преториин захиргаанай ООН-ой энэ тогтоолые үгэ дүүгүйгөөр бэелүүлээд байгаа һаань, ЮАР-та дайн байлдаае болюулха тухай хэлсээндэ гараа табихаар СВАПО бэлэн лэ гэжэ тэрэ хэлэбэ. Кубын интернациональна сэрэгүүдые Анголын газар дээрэһээ гаргалгатай Намибида бээе даалһан байдал олгохо тухай асуудалда холбохо гэһэн али бүхы һэдэлгэнүүдые Намибиин патриодуудай хүтэлбэрилэгшэ дахинаа буруушаагаа. США-гай президент Рейганай дурадхаһан энэ лашье таарахагүй хоёр асуудалые «холбохо» гэһэн һүйдхэлтэ һанал бодолыень ЮАР-ай расистнууд дуратайгаар дэмжэн абаһан байна.

БУУДАЛДАА ЗОГСООХО ТУХАЙ ХЭЛСЭЭН

БЕЙРУТ. Ливанай бүхы газар дайда дээрэ Ливанай элдэб бүлэглэлнүүдэй хоорондо боложо байһан буудалдаае зогсооха тухай хэлсээн сентябриин 26-най үглөөнһөө хүсэндөө оробо гээд Бейрүдтэ, Дамаскда тусхайтаар соносхогдоо. Зүришэлдеэтэ талануудай хёморжо байһан бүхы газарта сэрэгэй ябуулгануудые болюулхые тэрэ хараална. Хэлсээнтэй зохилдуулагдажа, үгөөэ ойлголсолгые сахиха зорилготойгоор хабаатай бүхы талануудай түлөөлэгшэдһөө бүридүүлэгдэһэн комитет байгуулагдаха юм.

Ливанай аршалан хамгаалгын фронт, Исламай «Амаль» гэжэ хүдэлөөн баталагдаһан хэлсээе дэмжэнэ гэжэ Ливанай национальна-политическэ хүсэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэ Валид Джумблат мэдүүлбэ.

Ливандахи буудалдаае болюулха тухай хэлсээн хадаа национальна хөөрэлдөөнэй эхилһые элирхэйлэн гэршэлнэ.

БИЛДАГУУША ЯБАДАЛ

НЬЮ-ЙОРК. Президент Р. Рейган ООН-до үгэ хэлэхэдээ, шахардуу шанга байдалые улам түгшүүрилтэй болгохо, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээхэ, дайнда эдэбхитэйгээр бэлдэхэ талаар манай захиргаанай бэелүүлжэ байһан хараа шэглэл ООН-ой Уставай үндэр ехэ үг зорилгонуудта, гол ёһонуудта, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха хэрэгтэ харюусана гэжэ ой ухаанда орошогүй юумэ элирхэйлэн харуулхые оролдоһон байгаа. Тиихэдээ президент бүгэдэндэ мэдээжэ ушар баримтануудые хазагайруулһан, худал хуурмаг, хооһон тэнэгүү үгэнүүдые хэлэһэн байха юм.

Эб найрамдалай хэрэгые США-гай «талархан дэмжэдэг» байһан тухай шашахадаа, Азида, Африкада, Латиин Америкэдэ, Дүтын Зүүн зүгтэ, бусад районуудта «хүсэ хэрэглэлгын ургажа» байһан тухай Рейган халаглаһан хэбэр үзүүлбэ. Тэрэнэй хэлэһэнэй ёһоор, эдэ районууд «агууехэ гүрэнүүдэй хоорондохи хёморсо зүришэлдөөнэй газар» болоно. Тиихэдээ тэрэ Ливан, Чад, Сальвадор болон бэшэншье оронуудые бусадай тооло дурдаба. США-да таарамжатай ёһо гуримуудые буу зэбсэгэй хүсөөр бусад арадуудта баадхахые һэдэжэ, дурсагдаһан оронуудта Вашингтон лэ дайн байлдаанай гал түймэр носоожо байна бэшэ гү?—гэжэ асуултай. Рейганэй убайгүйгөөр мэдүүлһэн «хүсэ хэрэглэлгын ургалта» хадаа нэн түрүүн американ захиргаанай «үүсхэл эхилэлтэнүүдһээ» эшэ үндэһэтэй бэшэ юм аал. Брукингска институдай баримта мэдээнүүдэй ёһоор, һүүлэй 6 жэлэй хугасаа соо американ захиргаан 38 дахин зэбсэгтэ ябуулгануудые үүдхэһэн, сэрэгэй хүсэ хэрэглэһэн байна.

США-гай болон бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй гүрэнүүдэй хүдэлөөнэй хоорондохи харилсаанай улам хангалтагүй муу боложо байһан ушар Сагаан байшангай удамаршын дурыень гутаана.

«ООН-ой үг зорилгонууд болон Уставта үнэн сэхэ» байһан тухайдаа гоё гоёор найдуулхадаа, американ тусхай түлөөлэгшэдэй тэрэ тоодо президентын зүгһөө уласхоорондын энэ эмхидэ хэгдэһэн добтолгые сагааруулха гэжэ оролдоһониинь гайхалтайл.

«Першингнүүд» болон далита ракетэнүүдээ ямаршье аргаар Баруун Европодо тараан тодхохо хүсэлэнтэй байһанаа тэрэ үшөө дахин харуулаа.

Тиихэдээ Советскэ Союзай дурадхалнууд юундэ Вашингтондо таарахагүй байнаб гэжэ президент нэгэшье үгэ дурдабагүй.

«Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна хүсэнүүдые бүрин хүсэлөөр үгы хэхые зүбшэн хэлсэхэеэ Советскэ Союз арсаба» гэжэ президент баталхадаа, ушар баримтануудые бүдүүлигээр хазагайруулһан байна. Европодо дундуур зайда хэрэглэгдэхэ, мүн тактическа ядерна буу зэбсэгүүдые бүрин хүсэдөөр үгы хэхээр бэлэн байһан тухайдаа имагтал совет талын мэдүүлһэниинь һайн мэдээжэ. Тээд энэ совет дурадхалые хаража үзэхэеэшье Вашингтон арсана.

СССР-эй стратегическэ ядерна хүсэнүүдэй үндэһэ һуури болохо газар дээрэхи түбинүүд хоорондын баллистическэ ракетэнүүдые үгы хэхэ дурадхалаа президент дахинаа оруулһан байха юм.

Рейган «эб найрамдал хангаха» тухай гоё гоёор хэлэбэнье, болото дээрээ буу зэбсэг үрдилдэн бүтээхэ тухай мэдүүлһэн байна. Саашадаа президент Советскэ Союзые хардажа гүрдэжэ оробо.

Бодото дээрээ Рейганэй хэлэһэн үгэ США-гай гадаадын политикын эзэрхэг түримхэй империалис удха шанарые далдалан халхалжа, олониитын һанал бодолые төөрюулхэ гэһэн зорилготой байна.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» сентябриин 24-дэ үнгэргэгдэһэн 39-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-һөө 6-ынь тааха спортлото»: 332.102 билет ороо.

Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (30 карточка) таагшад— 1.448 түхэриг, дүрбэн номер (1442 карточка) тааһан хүнүүд —31 түхэриг, гурбан номер (24.374 карточка) таагшад 3 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ынь тааха спортлото»: 3.630.049 билет ороо

Табан номер (17 карточка) тааһан хүнүүд— 10.000 түхэриг, дүрбэн номер (2344 карточка) таагшад—168 түхэриг, гурбан номер (87358 карточка) тааһан хүнүүд 6 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 39-дэхи тиражай шүүбэринүүд октябриин 5-һаа ноябриин 5 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54—54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни— 2-34-05 пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина ... Н-00613. Заказ № 225. Индекс ...